UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartoli Consilia, Quæstiones, & Tractatus

Bartolus

Lugduni, 1567

Tractatus de differe[n]tia inter ius canonicum [et] Ciuile.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96124

Visual Library

eo. Tu dic contra: quia hoc ſolũ iudicibus permiſſum eſt. l. ij. §.
fi. ff. de iudi. niſi in compromiſſo hoc actum ſit expreſſe: arg. l. nõ
diſtinguemus. §. de officio. ⁊ §. fi. ff. eo. Sʒ quid ſi arbiter † eſt ſo-
14 lus ſtipulatus penam, ſi non pareatur eius ſententie, ⁊ non pa
retur per vnum ex litigatoribus, vnde pena commiſſa eſt, cui ap
plicetur iſta pena: videtur fiſco, quia quod ab indigno, ⁊c. ff. de
his qui vt indi. l. hereditas. ff. de inof teſt. l. Papinianus. §. me-
miniſſe. cum ſim. Sed tu dic, quod arbiter exiget eam, ⁊ exactam
preſtabit his qui parebunt ſententie, quia omnia commoda de-
bent applicari ſententiam ſeruanti. C. de trãſact. l. ſi quis maior.
Si autem arbiter nollet exigere ipſam penam, tunc dico ipſum
eſſe cogendum cedere actionem ipſi competentem ſeruanti ſen-
tentiam contra non ſeruantẽ ſententiam: qꝛ hoc videtur actum
tacite inter partes, ⁊ ipſum arbitrum, vnde expreſſe dicitur ha-
beri. l. cum quid. ff. ſi certum peta. † Sed quid, ſi eo tempore mor
15 tuus ſit arbiter, quo iam certum eſt alterũ ex litigatoribus adeſ
ſe non poſſe die ſtatuta, an cõtra eum pena committatur? Et vi-
detur quod ſic, arg. l. cum ſtipulatus ſim mihi a Proculo. ff. de
verbo obliga. ⁊ ff. de damno infec. l. dãni. §. Sabini. Sed tu dic
contra per hec iura. ff. de arbitr. l. arbiter. ff. ſi quis cautio. l. ſi eũ.
16 § j. ⁊ ĩfra de verbo. oblig. l. inſulam. ⁊ l. in illa ſtipulatione. † Vn
de ſciendum eſt quod a ſententia arbitri nõ appellatur. l. j. C. de
arbit. ⁊ l. non diſtinguemus. §. cum quidam. ff. eod. niſi ex conſen
ſu partium fuerit. l. ex conſenſu. §. j. ij. reſpon. de appellat. Sed
que eſt ratio, quod a ſententia arbitri nõ poteſt appellari? Reſ-
pondeo, quod nullam habet iuriſdictionem: vnde enim ipſo iu-
re non teneat eius ſententia, ab ea non poteſt appellari l. j. C.
quando prouo. non eſt neceſſ. vnde metu pene ſtatur eius ſentẽ
tie. d. l. j. C. de arbi. quare merito per appellationem reſcindi nõ
poteſt, ſic alibi dicitur de gradu qui nullus eſt quod non põt
reſcindi. l. nam ⁊ ſi ſub conditione. ff. de iniu. rup. ⁊ irri. teſtamen.
17 † Quero de queſtione, que fuit in ciuitate Brixie, de facto inter
duos fratres, Joan. ⁊ Mart. litigantes adinuicem, qui compro
miſerunt in laicum communem tanquam in arbitrum, ⁊ arbitra-
torem qui arbiter ex gratia Joan. ⁊ Martini auditis iuribus
vtriuſque partis pronunciauit contra Martinũ, poſtea in pro-
ceſſu temporis dum ipſe Mar. nollet parere ſententie ipſius ar
bitri, Joan. petebat penam ab ipſo Martino coram iudice, qui
Mart. dicebat, Domine iudex, non teneor ad penam, eo quia
ſententia illius arbitri non tenuit, nec valet quia non fuit legiti-
me lata: ⁊ ipſe iudex auditis allegationibus condemnauit ipſuʒ
Martinum ad penam compromiſſi, at ipſe Martinus grauaſ-
tus ex ſententia dicti iudicis appellauit ad quendam iudicem
appellationis: opponebatur per ipſam partẽ, quod talis appel
latio non valebat, nec tenebat nec debebat admitti. Primo, qꝛ
non poteſt appellari a ſententia arbitri: ergo nec ab aliqua, que
oriretur ex ipſa, iuxta regulã iuris quod ſtatuitur in principali,
debet ſtatui ⁊ in acceſſorio. l. cũ principalis. ff. de reg. iur. ⁊ l. fin.
C. per quas perſo. nobis acqui. Item ſi hoc liceret indirecte cõ-
ceditur per aliam viam, contra legem: cum hi. de tranſactio. non
enim debent captari verba legis, que dicit non appellari a ſen-
tentia arbitri. l. penult. ad exhib. Preterea cum quid prohibe-
tur, ⁊ eius ſpecies. l. oratio. de ſpon. Preterea ſi hoc poſſet ipſe
Martinus, ſequit, quod omnes ſententie arbitri eſſent eluſorie,
contra l. ne in arbitris. C. de arbit. ⁊ l. ſi pretor. de iudic. Item ſi
hoc liceret, lites ex litibus orirentur contra. l. fina. de fruct. ⁊ lit.
expen. ⁊ lites ſunt dirimende. l. quidam exiſtimauerũt. ſi cer.
peta. E contra videtur pluribus rationibus, quia appellatio eſt
fauorabilis, ⁊ commune auxilium l. tertia. ff. rem ratam hab. er-
go appellatio admittenda. l. ſecunda. ⁊ l. cum quidam. de liber. ⁊
poſthumis. Preterea nulla lege cauetur, quod ipſe Martinus
non poſſit appellare, ergo, ⁊c. ergo videtur cõceſſum. l. nec non.
§. quod eis, inquit Pretor. ex quibus cau. maior. Preterea, tam
in maioribus, quam in minoribꝰ licitum eſt appellare. ⁊ l. in ma-
ioribus. C. de appellatio. Non obſtat. l. j. C. de arbitr. quia reſpõ-
deo quod hoc non eſt verum: quod ſic probo. nam lex dicit, qđ
ab executione non appelletur. l. ab executione. C. de appella. ta-
men ſi modum iudicati excedat poteſt appellari. d. l. Itẽ video,
quod tutor nominatas appellare non poteſt, vt Inſtitutioni-
bus. de excuſation. tutorum. §. qui autẽ. tamen poteſt intra quin
quaginta dies excuſationes ſuas proponere, vt ibi dicitur: ⁊ ni
ſi iudex tũc eas admiſerit poteſt tutor prouocare. ff. quorum ap-
pella. non reci. l. prima. §. primo. quapropter dicendum eſt ita in
queſtione propoſita, cum non poſſit reddi ratio diuerſitatis ar
18 gumen. l. a Titio. ff. de verborum obligationibus. ¶ † Quero,
in quo diſcrepat arbiter ab arbitratore? dic, quod in tribus. ar-
biter ſuper lite, arbitrator ſuper contractu. l. ſocietatem. §. ar-
bitrorum. ff. pro ſocio. Secundo quia arbiter tenetur cognoſce-
re ſecundum formam iuris ciuilis. l. cum antea. §. licet. C. de ar-
bit. Arbitrator vero ex equitate, vt l. fin. C. de contrahen. emp.

Et ex hoc ſequitur tertio, quod ſententia arbitri non poteſt re-
duci, ſed arbitratoris ſic. l. vnde ſi Nerue. ⁊ l. ſequen. ff. pro ſocio
Item arbiter cogitur ſententiam dicere arbitrator non, vt ſu-
19 pra dictum eſt. Quid eſt ergo, † quod quotidie fiunt compromiſ
ſa in arbitrum, ⁊ arbitratorem, cum iſte vie ſint contrarie? Solu-
tio, copula, ⁊ ponitur pro diſiunctiua ſecundum quoſdam, ⁊ alte
ram viam neceſſe habet eligere verbis vel factis, ⁊ ſic iudicamꝰ
de eo tanquam de arbitro, vel arbitratore, vel ſecundum Jaco-
bum Butri. poteſt ſuſtineri communis modus quia arbiter po
teſt aſſumi ſuper lite quia ſuper lite poteſt tranſigi intelligũt, ⁊
de hoc in concordia non ſunt ſuper tali tranſactione in contra-
ctu tanquam arbitrator aſſumitur, ⁊ ſic diuerſis reſpectibus ſit
20 arbiter ⁊ arbitrator. Sʒ quero, † an poſſit renunciari iuri peten-
di reductionem ad arbitrium boni viri, ſunt opiniones. Dy. in
cap. ſcienti. de regulis iuris. libro vj. dicit quod non: quia in qua
cunque huiuſmodi conuentionum eſt tacita diſpoſitio legalis
per modum conuentionis. l. quidam cum filium. §. videamus. ff.
de verborum obligationibus ⁊ l. quero. §. inter locatorem ff. lo-
cati. qui ſatiſdare cogantur. l. fin. li. Quando ergo conueniuntur
tacite intelligitur, ſi fuit arbitramentum equum: ⁊ ſi non ſit cau-
ſa conquerendi, ſed hec argumenta Dyni non procedunt in ca
ſu, quo conueniſſet ſimpliciter Jacob. de Aret. tenet indiſtin-
cte conuentionem valere, quaſi per hoc arbitramentum ex par-
tium conuentione cenſeretur eſſe arbitrium, argumen. l. in con-
uentionalibus. ff. de verborum obligatio. ſed arbitrium non po-
teſt reuocari per ſupradicta. Sed durum eſt, quod talis renun-
ciatio inducat remiſſionem futuri doli ⁊ inuitat arbitrum ad de
linquendum cõtra l. iuriſgentium. §. ſi paciſcar. de pact. Ex quo
quidam ibi euitant abſurditatem predictam, ⁊ aſſumunt conſi-
lium, vt remittatur dolus futurus, ⁊ ita iacet conuentionis for-
ma quod partes remittant petere reductionem ad arbitrium
boni viri ⁊ renuncient arbitrio iudicis, que mere petitur redu-
ctio ſicut patet in actione depoſiti, in cuius cõſequentia poteſt
dolus futurus remitti, ſed non fuit Jacob. Butr. qui ſequitur
opinionem Innoc. in cap. Quintauallis. de iureiurando. Aut
queritur de iure, aut de conſuetudine. Primo caſu, aut laudum
eſt iniquum re ipſa, ⁊ nocebit cõuentio, ⁊ renunciatio, aut ex pro
poſito, non valebit propter predictam rationem, argumen. l. ij.
C. de reſcindenda venditione. ceſſante tamen conuentione, ⁊ re-
nuntiatione propter vtriuſque iniquitatem, vel alterius tantum
poſſet corrigi, ⁊ reformari. De conſuetudine autem talis renun-
tiatio, vt tale pactum, nihil operatur, quod nota.

a Tractatus de differẽtia[a] inter ius canonicum ⁊ Ciuile.

ADDITIO.

a Tho. Dip. ¶ De differentia Adde quod iſte tractatus non eſt Bart. quia non eſt ſtylus ipſius, ⁊ credo, quod ille qui compoſuit iſtum tractatum recolligit ſcripta domini Jaco. Alber. de Bononia ſed ſine aliquo ordine. Dominus enim Jac. Alber. de Bononia exiſtens Verone compoſuit tractatum ſiue ſumulam contrarietatum inter ius canonicum ⁊ ciuile, vbi poſuit clxij. differentias inter ius canonicum, ⁊ ciuile. ⁊ inci. a citatione, qui floruit tempore dominorum Alber. Maſti. de la ſcbala dominorum Verone anno Domini Mcccxxx. ⁊ ſic tempore Joan. And. ⁊ ipſum etiam alleg. Bart. in conſi. cc.xxiij. incip. an fratres conſobrini.

1 ☞ Compromittere de iure ciuili cum iuramento non debet, iure canonico ſic.

2 Procurator iure canonico ab vniuerſitate conſtituitur iure ciuili non, licet ſecundum Jac. ſic.

3 Poſſeſſorium recuperande iure ciuili datur aduerſus deiectorem, vel quia mandauit, vel quia ratum habuit, iure canonico aduerſus quemcunqꝫ res illicite peruenit.

4 Judex ſecularis de iure ciuili cognoſcit de cauſa ſpirituali incidenter, ſecus de iure canonico.

5 Prelatus iure ciuili non conſtituit procuratorem in cauſis ſue eccleſie, iure canonico ſic.

Prelatus in bonis eccleſie habet plus iuris quam tutor in bonis pupilli.

6 Mulier iure ciuili in criminalibus teſtis eſſe poteſt, iure canonico non.

7 Lis inter patrem, ⁊ filium in poteſtate eſſe non poteſt iure ciuili, iure canonico ſic.

8 Contra abſentem in criminalibus lite non conteſtata iure ciuili, an procedatur, ⁊ quid iure canonico.

9 Caſus quibus lite non conteſtata poſſunt recipi teſtes.

10 Accuſatus ⁊ condemnatus de crimine iure canonico ſuum accuſatorem accuſare nõ poteſt, ſecus iure ciuili, niſi amiſerit libertatem, vel ciuitatem.

11 Teſtes ſuper nouis capitulis teſtibus apertis iure canonico induci poſſunt, iure ciuili non.

12 Crimina iure ciuili alia publica, alia priuata, iure canonico omnia publica.

13 Reſtitutio in integrum iure ciuili eccleſie non datur contra libertatem, iure canonico ſic.

14 Iuriſdictio iure canonico perpetuatur citatione, iure ciuili litis conteſtatione.

15 Iudex appellationis iure ciuili non delegat cognitionem cauſe retenta prolatione ſententie, iure canonico ſic.

Iudex ordinarius iure canonico ſimpliciter committit cognitionem cauſe principalis, iure ciuili ſecus.

Iudex ordinarius iure ciuili audientiam cauſarum ſolum conſiliarijs ſuis committit, iure canonico quibuſcunque.

16 A ſententia lata a ſubdelegato iure ciuili appellatur ad delegatum iure canonico non.

17 Etas virilis iure ciuili eſt xxv. an. iure canonico eſt triginta.

18 Furtum iure canonico ſumitur pro qualibet illicita detentione. iure ciuili ſecus.

19 Meri vel miſti imperij ea que ſunt iure canonico delegantur, non de iure ciuili, niſi cauſa abſentie.

20 Res de qua data fuit tenuta iure ciuili recuperatur vſq; ad xxx. annos, iure canonico vſq; ad xl.

21 Reſciſſoria poſt quadriennium iure ciuili datur poſtliminio reuerſis, iure canonico non.

22 Latrones ⁊ depopulator notorius fugientes ad eccleſiam inde extrahi poſſunt iure canonico, alij non, ſed iure ciuili homicide, adulteri ⁊ raptores virginum.

23 Iurare per creaturas iure canonico non eſt permiſſum, iure ciuili ſic.

Iurare per membra Dei vtroq; iure prohibetur.

24 Actio in libello de iure ciuili exprimetur: iure canonico ſecus.

25 Inſtantia iure ciuili finitur triennio a die litis conteſtate, iure canonico non.

26 Iudex ordinarius iure ciuili non recuſatur, iure canonico ſic.

27 Delegatus de iure ciuili cum recuſatur cauſa ſuſpicionis nõ eſt proponenda, nec probanda, iure canonico ſic coram arbitris: aliam vide num. 67.

28 Eccleſia iure ciuili aduerſus preſcriptionem reſtituitur, iure canonico non: tamen ipſe dicit quod ſic, ſicut minor.

29 Torneamenta iure ciuili ⁊ canonico prohibita.

30 Fama ſola iure ciuili non probat, iure canonico facit vitandum eſſe excommunicatum.

31 Predicatores ⁊ confeſſores poſſunt eleemoſynas iure canonico recipere ab vſurarijs, iure ciuili non ſua authoritate, ſed de manibus dominorum debent recipere.

32 Clerici Pariſijs cõmorantes iure canonico laicum pro cauſis pecuniarijs coram Epiſcopo conueniunt, quod nõ eſt iure ciuili.

33 Clericus iure ciuili poteſt in non ſuum iudicem eccleſiaſticum conſentire iure canonico non.

34 Cõtrahens in loco poteſt a iudice loci, ſi ibi inueniatur, citari, ⁊ abſens omni remedio pretorio cõpelli, vt compareat iure ciuili, ſed iure canonico ſolum pronunciat de mittendo ſi alibi exiſtat.

35 In cauſa matrimoniali, ⁊ in cauſis electionum iure ciuili non peruenitur ad diffinitiuam abſque litis conteſtatione, iure canonico ſic.

36 Rigor in cauſis eccleſiaſticis iure caonnico non ſeruatur, ſ; diſcretio iure ciuili ſecus.

37 Sequeſtratio iure ciuili, non fit propter rei abſentiam, iure canonico ſic.

38 Offerens ſe liti iure ciuili condemnatur ac ſi rem poſſideret ſed iure canonico non.

39 Conſanguinitas iure canonico probatur per teſtes de credulitate ⁊ auditu, iure ciuili teſtes non probant.

40 Sententia in cauſa matrimoniali iure canonico poteſt ſine ſcriptis ferri, quod iure ciuili non reperitur.

41 Dicto vnius teſtis iure ciuili non ſtatur, iure canonico ſic, quando non eſt preiudicium alterius.

42 Abbas in cauſa monaſterij iure ciuili iurat de calumnia in animam ſuam, iure canonico in animam maioris partis cõuentus.

43 Teſtes iure ciuili abſolute magis coguntur teſtificari, quam de iure canonico.

44 Fratrer iure ciuili non accuſat fratrem de magno crimine, iure canonico accuſat de hereſi.

45 Parentes iure ciuili non teſtificatur contra filios, iure canonico ſic.

46 Exceptio dilatoria iure ciuili debet ante litem cõteſt. proponi, iure canonico quandocunque.

47 Sententia lata ⁊ tranſacta in rem iudicatam quis vltra non auditur iur. ciu. ſed iure canonico ſic in cauſa matrimoniali fraude probata per vnum teſtem, ⁊ iuramentum.

48 Ceſſio recepta a clerico iure canonico preſumitur ſimulata, iure ciuili non, niſi doceatur ſimulatio.

49 Laicus ingrediens monaſterium iure ciuili aliquid retinere non poteſt, ſed iure canonico poteſt aliquid concedere loco prebende.

50 Promittens aliquid dare ſub pena, ſi aliquid omittit iu. ciu. tenetur ad totam penam, iure canonico ſecus.

51 Pro fure indicando licite iure ciuili licet accipere, iure canonico non.

52 Ordinandi ad ſacerdotium iure ciuili debent aliquid offerre ordinanti ⁊ notario, ſed iure canonico non poſſunt.

53 Promiſſio facta de dando alteri iurata iure canonico valet, iure ciuili ſecus.

54 Tranſigere iure ciuili ſuper criminibus ingerentibus penam ſanguinis licet, ſed iure canonico videtur aliter.

55 Matrimonium inter pares ſimul habitantes iure ciuili preſumitur, ſed iure canonico adulterium.

56 Promiſſio pene, ⁊ datio arrharum in matrimonio iure canonico non valet iure ciuili ſic.

57 Pater etiam filia recuſante poteſt eam iure canonico maritare, iure ciuili non, niſi indignum vel turpem daret.

58 Conſenſus parentum in matrimonio iure ciuili requiritur, non de iure cononico.

59 Infamis quis videtur effici iure canonico pro omni crimine, ſed de iure ciuili non.

60 Filij nati ex inceſtu, vel nefario coitu, iure ciuili a patre alendi non ſunt, iure canonico ſic.

61 Matrimonium inter ſeruos iure ciuili eſſe non poteſt, iure canonico ſic.

62 Mulier intra annum iure ciuili licite non tranſit ad ſecunda vota, iure canonico ſic.

63 Vxor etiam non perfecte etatis, que fuit a viro cognita in domo patris, ⁊ nondum traducta ad domum viri, viro mortuo lucratur quartum.

64 Statutum quod vxore premoriente vir lucretur dimidiã dotis, habet locũ etiã in ſponſa de preſenti, ⁊ ad domum nõ traducta, Item an idem ſit in ſponſa

65 Spurius iure ciuili a decurionatu non prohibetur, iure canonico ſic.

66 Contrahentes iure ciuili licite adinuicem ſe circumueniũt, ſed eccleſia iure canonico pro venditione rei ſue vltra iuſtum pretiũ licite non recipit.

67 Heres iure ciuili non implens voluntatem defuncti perdit hereditatem, excepta legitima ſi eſt filius, ſed iure canonico etiam filius perdit totum.

68 Sacrilego iure ciuili imponitur durior pena quam de iure canonico, ⁊ nu. 79.

69 Pena pecuniaria iure ciuili ab eccleſia inſligi poteſt, iure canonico non.

70 Pactum nudum regulariter iure ciuili non producit actionem, ſed iure canonico ſic, quia datur condictio canonis.

71 Pupillus iure ciuili non iurat, nec ſeruare tenetur iuramentum iure canonico ſic ſi eſt doli capax.

72 Fur iure canonico dicit qui nõ intrat per oſtiũ iure ciuili ſecus.

73 Preſcriptio in iuribus que non habet cauſam continuam ſit duplicato tempore iure ciuili, ſed iure canonico in omnibus iuribus ſufficit preſcriptio xl. anno.

74 Mortui pro ſuis ſceleribus ſi ſint in morte contriti traduntur ſepulture iure canonico, ſed iure ciuili non abſque permiſſu principis.

75 Pena inceſtus ⁊ adulterij iure canonico mors eſt, ſed iure ciuili mulier in monaſterium detruditur.

76 Geſtum non meo nomine, iure canonico ratum habere poſſum, ſecus iure ciuili.

77 Reus proponens exceptionem dilatoriam, ⁊ non probans ante ſententiam in expenſis condemnatur ſed iure ciuili condemnatio expenſarum non fit, niſi in fine cauſe.

78 Incendiarius aliter iure canonico, aliter iure ciuili punitur.

80 Plures ſi vulnerant aliquem qui mortuus ſit, iure canonico omnes tenentur de occiſo, iure ciuili ille ſolus, ex cuius vulnere apparet ipſum mortuum.

81 Accuſatus, ſi accuſator non probat, iure ciuili abſoluitur, ſed iure canonico purgatio indicitur, in qua ſi deficit, condemnatur.

82 Sortilegus punitur iure ciuili capite, ſed iure canonico pena quinq; aureorum.
83 Inceſtum cōmittēs cum monacha iure ciuili pena capitali punitur, iure canonico clericus deponitur, laicus excōmunicatur.
84 Matrimonium iure ciuili ſoluitur altero ex coniugibus volente monaſterium intrare, ſecus iure canonico.
85 Nuptie inter conſobrinos iure ciuili contrahi poſſunt, iure canonico ſecus.
86 Legatum rei aliene iure canonico non valet, iure ciuili ſic cum diſtinctione tamen.
87 Bona fides, ⁊ titulus non requiritur iure ciuili in preſcriptione, iure canonico ſic.
88 Patria poteſtas iure ciuili durat in omni etate, ſed iure canonico quo ad matrimonium, ⁊ iuramentū aduenīente adulta etate.
89 Filiusfamilias iure ciuili voto non obligat: iure canonico ſecus.
90 Stuprum iure canonico proprie cum virgine, iure ciuili etiam cum vidua, puero, vel ſoluta.
91 Fornicatio ſimplex iure ciuili non punitur, iure canonico ſic.
92 Peccans contra naturam iure ciuili pena capitis punitur, iure canonico mitius.
93 Pater occidens filiam in adulterio deprehenſam iure ciuili nō punitur, iure canonico ſic.
94 Viro iure ciuili non permittitur vxorem verberare, clerico vxorato ſic de iure canonico.
95 Coniunx iure canonico non vouet caſtitatem, iure ciuili ſic.
96 Gradus aliter iure ciuili, aliter iure canonico computantur.
97 Mulier rapta raptori iure ciuili non poteſt nubere, iure canonico ſic.
98 Lex bene a Zenone, C. de quad. preſcrip. non habet locum in rebus eccleſiaſticis.
99 Alienantur res immobiles eccleſie cum minori ſolennitate de iure canonico quam iure ciuili.
100 Locator, finito tēpore, poteſt domum alteri locare iure ciuili, ſecus iure canonico in ſcholare inquilino.
101 Emphyteuta iure ciuili ſi non ſoluit canonem elapſo biennio cecidit, iure canonico non.
102 Fructus pignoris iure ciuili ſortem extenuant, iure canonico in duobus caſibus.
103 Res ſacre vel religioſe iure ciuili non poſſunt in obligatione venire, iure canonico ſic ex cauſa neceſſitatis.
104 Teſtes in teſtamento iure ciuili requiruntur ſeptem, iure canonico ſufficiunt duo, vel tres.
105 Inſtitutio vel relictum collata in voluntatem alterius iure ciuili non valet, iure canonico ſic.
106 Fructus iure ciuili dicuntur deductis expenſis, ſed decime iure canonico ſoluuntur de fructibus, nulla facta deductione.
107 Mora iure ciuili non fit re ipſa, ſed interpellatione, ſed iure canonico in tarda ſolutione decimarum fit re ipſa.
108 Noua vectigalia imponens aliter iure ciuili, ⁊ aliter iure canonico punitur.
109 Deſponſata de facto que nō potuit cōſanguinitate impediente deſponſari non poteſt cum altero fratre matrimonium contrahere iure canonico, ſecus de iure ciuili.
110 Iuuenis qui puellam ſeptem annorum duxit, quam attentauit cognoſcere, ⁊ non potuit, iure canonico non poterit cum illius conſobrina matrimonium contrahere: ſecus iure ciuili.
111 Eligentes Abbatem iure ciuili iurant, ſecus de iure canonico.
112 Matrimonium iure ciuili conſenſu ſine verbis contrahi poteſt iure canonico non inualentibus loqui.
113 Veſtes ⁊ ornamenta iure ciuili cum mortuis non ſepeliuntur, iure canonico Archiepiſcopus cum pallio ſepelitur.
114 Archiepiſcopus iure canonico pallio non vtitur extra prouinciam quod de iure ciuili videtur.
115 Dignitati iure canonico quis licentia obtenta cedere cogitur. Cedens bonis iure ciuili re integra illa recuperare poteſt.
116 Liberti eccleſiaſtici multa ſpecialia habent de iure canonico, que non inueniuntur iure ciuili.
117 Pene multe iure ciuili imponuntur, que iure canonico nō traduntur, ⁊ contra nu. 120.
Pena carceris eſt ex grauioribus penis, quā eccleſia infligat.
118 Pena falſi iure ciuili alia eſt a penis iuris canonici.
119 Patron⁹ pſentās indignū iure ciuili priuat, ſed iure cano. nō.
121 Interfectori iure canonico ipor' t pena minor, ꝙ̄ ō iure ciuili.
122 Pugnare quis poteſt pro defenſione poſſeſſionis, ⁊ rerum ſuarum iure ciuili, ſed iure canonico clericus etiam cum Saraceno non pugnat.
123 Vulnerans, iure ciuili quando dubiū eſt an vulneratus ex vulnere mortuus ſit non tenetur de occiſo, iure canonico ſic.
124 Corrumpens virginem, iure ciuili non tenetur eam in vxorem accipere, iure canonico ſic.
125 Stuprum committens iure canonico minori pena punitur quam iure ciuili.
126 Raptus proprie in ſponſa committitur iure ciuili, ſecus iure canonico.
127 Empta ex pecunia fenebri iure canonico venduntur, ⁊ pecunia reſtituitur, ſed iure ciuili emens ex pecunia mea, ⁊ nomine ſuo, non habet ius in re empta.
128 Quis in fronte iure ciuili non bullatur in penam de iure canonico aliquando.
129 Vtens falſis inſtrumentis, ⁊ penitens iure ciuili non punitur, ſed iure canonico ſecus in vtente falſis literis apoſtolicis.
130 Blaſphemator Dei ⁊ ſanctorū iure ciuili punitur vltimo ſupplicio, iure cano. laicus excommunicatur, clericus deponitur.
131 Mutans ſibi cauſam poſſeſſionis iure canonico tanquam indignus priuatur ſuo beneficio ſecus iure ciuili.
132 Noualis terra que de iure ciuili dicatur, ⁊ que de iure canonico
133 Poſſidens mala fide iure ciuili dicitur poſſidere, ſecus iure canonico.
134 Malefactores rerum eccleſie coram eccleſiaſtico conueniuntur iure canonico, ſed iure ciuili actor ſequitur forum rei,
135 Petens plus debito iure ciuili in triplo condemnatur, ⁊ in expenſis, iure canonico ſolum in expenſis.
136 Impediens legatum iure canonico excommunicatur, iure ciuili traditur hoſtibus.
137 Fugiens ex bello publico iure ciuili capite punitur iure canonico eſt infamis
138 Exiſtentia in bonis nullius occupanti conceduntur iure ciuili, tamen iure canonico Epiſcopus non occupat dieceſim, vel parochiam in locis nemini attributis, niſi a ſuperiore concedatur.
139 Nil innouatur iure ciuili queſtione reſtitutionis in integrum pendente, ſed iure canonico ſic impoſita cautione.
140 Delegatus ab ordinario iure ciuili non exequitur ſuam ſentētiam, ſecus iure canonico.
141 Sententia plurium valet iure ciuili, ſed iure canonico contra eum qui criminaliter eſt cōdēnandus omnes debēt cōcordari.
142 Miſſus in poſſeſſionem in actione reali ſtatim poſſidet, iure canonico non, niſi elapſo anno.
143 Bona hereticorum iure canonico publicantur, ⁊ filijs auferuntur, ſed iure ciuili non auferuntur filijs catholicis.
144 Bona committentium enormia delicta in eccleſiam, in fiſcum eccleſie cōmittuntur iure canonico, ſed iure ciuili bona damnatorum reſeruantur filijs.
145 Iudices ſeculares in criminibus exequūtur gladio iure ciuili. ſecus iure canonico.
146 Pena mortis iure ciuili infligitur, iure canonico non.
147 Appellari a ſententia appellationis quando poſſit.
Appellatio reſcindit pronunciatum.
Appellare licet a ſententijs, que ſecum trahunt executionem.
148 Iudex appellationis a quo appellatur iure canoni. ſtatuit terminum intra quem appellans proſequatur appellationem, iure ciuili non.
149 Appellari ad Imperatorem omiſſo medio iure ciuili non poteſt, ſecus de iure canonico.
150 A ſententia interlocutoria iure canonic. appellatur, iure ciuili non poteſt.
151 Iudex a cuius ſententia eſt appellatum, iure ciuili non recuſatur in alia cauſa, ſecus iure canonico.
152 Appellare a ſententia in cauſa momentanee poſſeſſionis iure ciuili non licet, ſecus de iure canonico.
153 Teſtes in cauſa appellationis publicatis atteſtationibus ſup eiſdē capitulis iure canonico recipi nō poſſunt iure ciuili ſecus.
154 A ſententia epiſcopi iure ciuili appellatur ad ſecularem, iure canonico ad Metropolitanum, vel ad Papam.
155 Preſcriptio non currit iure canonico tempore prelati male alienantis, iure ciuili hoc non reperitur.
156 Iuramentum calumnie iure canonico non habet locum in ſpiritualibus cauſis, ſed veritatis, ſecus iure ciuili.
157 Queſtio naturalium iure canonico ſpectat ad eccleſiaſticum, ⁊ iure ciuili ſecularis etiam incidenter cognoſcit.
158 Minor iure canonico cenſetur maior in ſpiritualibus, ſecus iure ciuili.
159 Poſitio mere negatiua iure ciuili fieri non poteſt, iure canonico ſecus.
160 Senes, ⁊ valetudinarij iure canonico compelluntur ad teſtificandum, iure ciuili ſecus.
161 Criminoſi etiam non damnati iure canonico repelluntur a teſtimonio, ſi crimen probatur. ſecus iure ciuili. ⁊ nu. 64.
162 Accuſari poſt mortem quibus caſibus poſſit iure canonico ⁊ iure ciuili. queſtio bona.
163 Teſtes iure ciuili etiam in ciuilibus compelluntur, ſed iure ca-

nonico tantum in criminalibus.
165 Mulier iure ciuili non accuſat virum de adulterio, ſecus iure canonico.
166 Pro adulterio iure ciuili agitur pena corporali, iure canonico ad tori ſeparationem.
168 Maritus excluditur quinquennio ab accuſatione adulterij iure canonico, non ad ſeparationem tori.
169 Judices ordinarij ⁊ delegati aliquid iure ciuili habere poſſunt iure canonico delegatus habet expenſas.
170 Sententia in notorijs contra ordinem lata iure ciuili non valet, iure canonico ſic.
171 Officio iudicis expediuntur ea que deſiderant cognitionem, ⁊ decreti interpoſitionem, ⁊ nõ delegantur iure ciuili, ſecus de iure canonico.
172 Actor iure ciuili poteſt reum trahere coram diuerſis iudicibus pluribus actionibus, iure canonico ſecus.
173 Parentes pro filijs iure ciuili non teſtificantur, ſed iure canonico ſuper conſanguinitate ſic.
174 Ordinarius cauſa trecentorum aureorum iure ciuili non delcget niſi iuſta cauſa iure canonico ſic.
175 Prorogari poteſt iuriſdictio de perſona ad perſonam de iure ciuili etiam delegati. ſecus de iure canonico.
176 Vir iure canonico accuſat vxorem adulteram ſolum ad ſeparationem tori ius ciuile hoc non habet.
177 Filiusfamilias iure ciuili abſq; patris conſenſu in iudicio eſſe non poteſt, iure canonico poteſt eſſe in ſpiritualibus.
178 Heres conficiens inuentarium non tenetur vltra vires hereditarias iure ciuili, ſed iure canonico videtur ſecus.
179 Conſuetudo ſubſequens iure ciuili preiudicat iuri ſcripto, ſed iure canonico ita demum ſi ſit rationabilis ⁊ legitime preſcripta.
Conſuetudo iure ciuili ſumitur, que tendit circa factum, ⁊ proceſſum iudicis, iure canonico que attendit circa ius priuatum aliquorum.
180 Locus religioſus iure ciuili efficitur ex eo quod mortuus infertur iure canonico niſi Pontificis authoritate.
181 Mortui iure canonico in eccleſia ſepeliuntur, iure ciuili extra ciuitatem ſepeliri debent.
182 Bona fides in vſucapione a principio iure ciuili tãtummodo requiritur, iure canonico, continuo.
183 Bona fides longiſſima preſcriptione iure ciuili non requiritur, ſed iure canonico requiritur titulus.
184 Preſcriptione interrupta litis conteſtatione iure ciuili poſſidens poteſt etiam preſcribere, iure canonico ſecus.
185 Pena nulla iure ciuili non excedit quadruplum, iure canonico ſecus iuſtitia ſuadente.

OPus itaque preſens in quatuor partes conabor diuidere: In prima quidem differentias ponam, que ſunt inter ius canonicum ⁊ ciuile, circa inchoandum ⁊ ordinandum iudicium. In ſecunda ſubijciam differentias, quas inuenio inter predicta iura circa deciſionem cauſarum ⁊ negotiorum. In tertia tradam differẽtias circa executionem ſententiarum. In quarta ⁊ vltima adijciã differentias inter prefata iura, quas reperi in appellationibus, ⁊ appellationum cauſis. ¶ In primis † pono differentiam inter ius ciuile, ⁊ canonicum, q2 de iure
1 ciuili nõ debet compromitti cum iuramento, vt C. de arb. auth. decernimus. ſed iure canonico etiam cum ſacramento eſt permiſſum cõpromittere, vt extra de arbit. c. cũ tẽpore. ⁊ cap. expte.
2 ¶ † Addo aliam differentiam, quia de iure canonico vniuerſitas conſtituit procuratores vt extra de procur. c. q2 in cauſis. ⁊ c. petitio. ⁊ de iur. calum. c. cum cauſaz. ⁊ Canoniſte omnes, Adminiſtratores generali vocabulo procuratores appellãt, vt. j. q. iij. c. Saluator. ⁊ extra de iur. calum. c. in pertractandis, ⁊ c. Imperatores. Sed de iure ciuili dicit Azo, quod vniuerſitas non poteſt procuratorem conſtituere: quia procurator ſit a ſingulari domino vt ff. de procur. l. ij. ⁊ qđ eſt vniuerſitatis, nõ eſt ſingulorum, vt ff. de in ius vocan l. ſed ſi hac lege. §. ⁊ ſi aduerſus Rempublicam. ⁊ ff. qđ cuiuſque vniuerſi. no l. ſicut. §. j. Nec obſt. authen de ſanctiſ. Epiſco. §. ſi quando autem cauſa emerſerit. quia exponitur ibi procurator id eſt, procurans, ⁊ ſic pro ſyndico ponitur Alij docto. iuris ciuilis, vt Jacob. dixerunt argumen. d. §. ſi quando. quod vniuerſitas poteſt facere procuratorem: ⁊ q2 vniuerſitas eſt domina, vnde procuratorem cõſtituit. ¶ Nota
3 † aliam varietatem. quia de iure ciuili poſſeſſorium recuperande poſſeſſionis non datur, niſi aduerſus deiectorem, vel quia mandauit, vel quia ratam habuit deiectionem. ff. de vi, ⁊ vi ar ma. l. cum a te. ⁊ extra de ord. cog. c. cum dilectus. ⁊ de reſtitu. ſpoliat. c. cum ad ſedem. in fine, de iure vero canonico latius patet aduerſus quemcunque res illicite peruenit, vt in d. c. cum dilectus, ⁊ ibi not, ⁊ extra de reſtitutio. ſpoliato. c. ſepe contingit,
4 ⁊ iij. queſtione j. c. redintegranda. ¶ Aliam † differentiam not. quod de iure ciuili iudex ſecularis poſſet cognoſcere de queſtione ſpirituali incidenter, vt probatur C. de iudic. l. quoties. ⁊ de ordi. iud. l. adite preſidem. ⁊ ff. de iuriſd. om. iudi. l. ſi idem. ⁊ de iudi. l. prima. licet non cogatur: at iure canonico ſecularis iudex nec incidenter quidẽ poteſt cognoſcere de ſpiritualibus cauſis extra de ord. cog. c. tua. ⁊ qui filij ſint legi. c. cauſam. ⁊ c. lator. ⁊ de
5 hoc dictum eſt iudi. c. at. ſi clerici. ¶ † Nota aliam differentiam, ꝙ de iure ciuili dicimus prelatum non poſſe conſtituere procuratorem in cauſis eccleſie ſue ante litem conteſtatam, ſed inſtar tutoris ⁊ curatoris, vt C. de procurat. l. neque. ⁊ ibi not, in glo. in ver. debent. Sed de iure canonico eſt ſecus, extra de procura. c. petitio. Et reddit ratio diuerſitatis inter prelatũ eccleſie. ⁊ tutorẽ, vel curatorẽ: quia plus iuris habet prelatus in bonis eccleſie, vt puta cũ vtatur, ⁊ fruatur rebus eccleſie, quã tutor vel curator in bonis pupilli, vel adulti, qui nõ fruũtur bonis pupilli, vel
6 adulti, vt hic plene no. Bern. extra de reſcr. c. edoceri. ¶ † Animaduerto aliã differentiã inter ius canonicũ, ⁊ ciuile: quia de iure canonico mulier nõ accipit in teſtẽ, ſi criminaliter agat. xxxiij. q. v. c. mulierem conſtat. ⁊ extra de verbo. ſignificatio. c. forus. ⁊ in. extra de teſtib. tam literis, ſed iure ciuili ita põt eſſe teſtis mulier, ſicut maſculus, niſi in teſtamento, vt ff. de teſtamen. l. qui teſtamẽto. §. mulier. ⁊ not. in d. c. forus. ⁊ niſi ſit damnata de publico crimine. l. ex eo qđ. ff. de teſtib. ⁊ l. j. eod. titu. Inſuper no
7 rit † poteſt alia varietas, quia de iure ciuili non poteſt eſſe lis vel iudicium inter patrem ⁊ filium in patria poteſtate conſtitutum. ff. de iudic. l. lis nulla. ⁊ de hoc vide quod ibi not. ſed decretate canonica videtur eſſe permiſſum. vt ij. queſtio. vij c. qualiter. dic, vt ibi not. ſane dici poteſt quod nõ ſit differentia quo ad hoc, ⁊ ꝙ illud c. intelligendum eſt ſecundum legis diſtinctionẽ.
8 Reperimus aliam differentiam, † quia de iure ciuili in crimine non proceditur contra abſentem lite non conteſtata, fallit in caſu contra apparitores, vt C. de penis. l. ne diu, pro contumacia autem proceditur ſicut ceditur, vt C. de requi. reis. l. ij. Si autem lis eſt conteſtata, ⁊ liquet de cauſa nunquam ceditur cõtra abſentem, imo auditur quandocunque venerit. ff. de requi. reis. l. annus. Sed in minoribus, quia penam relegationis vel damnum exiſtimationis continent, vnde proceditur contra abſentem. ff. de penis. l. abſentem. ⁊ ibi no. facit C. de adult. l. quãuis licet Canoniſt. diſtinxerint, aut liquet de cauſa, aut nõ: ſi liquet, de crimine poteſt condemnari abſens. iiij. q. v. ca. j. ⁊ xxiij. q. iij. c. de illicita. Si vero non liquet, expectãdus eſt, vt xj. q. iij. c. rurſus. ⁊ c. quicunque Itra in hoc videtur male dicere: quia non diſtinguunt, ſi lis eſt conteſtata, vel non, vnde poteſt dicere ſecundum Ber. quod quando lis eſt cõteſtata, ⁊ liquet de cauſa loqui
9 tur ⁊ habet locũ in c. rurſus. ⁊ c. quicunque. † nam ante litem conteſtatam non ſunt teſtes recipiẽdi in crimine, vt extra vt lite nõ conteſt. cap. primo. Fallit in caſibus not. iiij. queſtio. ij. cau ca. ⁊ C. de pen. l. ne diu. nullo enim priuilegio gaudere debet, qui male adminiſtrando contubernales aufugis. C. ubi de ratio ci. l. ij. ¶ Item in cauſa inquiſitionis, vt extra de dolo ⁊ contum. c. veritatis. ⁊ ibi not. ¶ Item vbi quis infamatus deficit in purgatione. extra de purg. ca. cum Pet. ⁊ de ſimo. c. de hoc. ¶ Item in hereſi poſt mortem. xxiij. queſtio. ij. c. ſane profertur. ſed in caſu ciuili non proceditur vt extra, vt lit. non conteſta. c. quoniam. ¶ Item in cauſa appellationis. C. de tempo. appellat. l. vltima. extra de appellat. c. ſepe. ¶ Item in abſentia actoris, extra, de dolo ⁊ contuma. c. cauſam que hodie videtur correcta per c. quoniam frequenter. ⁊ C. quomodo ⁊ quando iud. in authenti. qui ſemel. ¶ Item vbi agitur de inofficioſo, vt C. ſi, vt ſe ab hered. abſti. auth. ſi omnes. ff. de minorib. lege, in cauſe. §. cauſa. ¶ Item in cauſa ſubiectionis, extra de ſimonia. cap. cum olim. ¶ Item ſecundum quoſdam in cauſa libertatis. ar. C. de. vſufruct. lega. l. ſecunda. ¶ Item in Trebellianica reſtitutione. C. ad Trebel. l. penulti. §. cum autem. ¶ Item cum electus non comparet, extra de electio. c. dubiũ. in ſi. ⁊ not. hoc iij. queſt. viij. accuſatores.
10 † Eſt ⁊ alia repugnantia, quia iure ciuili cõdemnatus de aliquo crimine poſt ipſam condemnationem in ſuum accuſatorem poteſt accuſationem incoare ſi non perdit ex illo crimine ciuitatem vel libertatẽ. ff. de publi. iudic. l. is qui. ⁊ ibi plene no. ⁊ hoc ideo quia parcitur ei, qui prouocatus voluit ſe vlciſci. ff. de bõ. liber. l. qui cum maior. §. ſi libertus. in ſi. In iure autem canonico cum quis eſt condemnatus de crimine amodo ſuum accuſatorem accuſare non poteſt, neque extraneum, vt vj. queſt. j. ca. qui crimen.
11 ⁊ de hoc not. iij. q. xj. cap. neganda. Alia eſt differentia, † quia
rec

re canonico poſſunt induci teſtes apertis atteſtationibus ſup
nouis articulis, vt extr. de fide inſtr. c. cum Joannes. ⁊ extra de
teſtib. c. ex tenore. ⁊ c. veniens. Sed de iure ciuili non poſſunt in
duci teſtes ſuper nouis atteſtationibus, vt in authen. de teſt. §.
quia vero multi. ⁊ auth. at qui ſemel. C. de proba. ⁊ ibi gl. ordina
12 ria. Habemus aliam † differentiam, quod iure ciuili alia ſunt pu
blica crimina, ⁊ alia priuata, publica crimina traduntur ff. de
publ. iudi. l. j. in tex. ⁊ no. glo. ⁊ Inſtit. de publ. iud. per totũ. ⁊ tit.
ſequen. Sed de iure canonico videntur omnia crimina publica
13 eſſe. vj. queſt. j. c. infames. ibi not. Subijcio † aliam de iure ciuili.
Eccleſia non reſtituitur contra libertatem ſi. ut minor contra li
bertatem non reſtituitur. ff. de minorib. l. ſi ex cauſa. in fi. ⁊ l. j. C.
ſi aduer. lib. per totum. ⁊ minorem ⁊ eccleſiam lex equiparat, vt
C. de ſacroſanctis eccle. l. fin. ⁊ C. ex quibus cau. maio. l. Reſpu
blica. ſʒ de iure canonico conceditur eccleſie in integ. reſtitu. cõ
14 tra libertatem, xij. queſt. ij. ⁊ ſi illi. ⁊ ibi not. † Refero aliam diffe
rentiã, q͛ iure ciuili perpetuatur iuriſdictio delegati per ſolam
litis conteſtationem, vt ſi poſtea moriatur delegans nõ finitur
mandatum. Si vero moriatur ante, expirat iuriſdictio delegata.
C. de iuriſdictione om. iud. l. j. ⁊ quia concordat etiam authen. de
litig. §. omnem. Sed de iure canonico non conſideratur tan
tum litis conteſtatio, ſed ſufficit ſola citatio ad perpetuandum
iuriſdictionem vel reſcriptum, de offic. deleg. c. gratum. ⁊ c. licet.
15 extra de offi. deleg. c. vlt. §. j. ⁊ not. in c. relatum. Surgit alia † dif
ferentia; quia ſecundum legem iudex appellationis non poteſt
delegare cognitionem cauſe appellationis, retenta prolatione
ſententie. C. de iudi. authen. ad hec. ſed ſecus ſecũdum canones,
vt extra de offic. iudi. deleg. c. ſuper queſtionum. §. intentionis. ⁊
ibi not. ¶ Item circa idem ſecundum legem non poteſt iudex
principalis cauſe, cauſarum cognitionem committere, niſi litẽ
faciat coram ſe cõteſtari, ⁊ ſemel audiat in medio, ſemel ⁊ in fine,
vt in auth. vt defun. ſeu fu. § illud. ⁊ ſequen. C. de iud. authen. ad
hec ſecundum Canones vero non requiritur, quod ſemel audia
tur in principio, ſemel in medio, ſemel in fine, ſed ſimpliciter po
teſt cauſarum audientiam committere. d. §. intentionis. Item
circa idem ſecundum leges iudex committit audientiam cauſa
rum tantum conſiliarijs ſuis, vt in auth. ad hec. ⁊ in authen. de
iudic. §. ſi quis autem. ſed ſecundum canones poteſt iudex com
mittere cuicũque, vt extra de offic. dele. c. paſtoralis. Eſt ⁊ alia
16 differentia, † quia leges indiſtincte dicunt, quod ſi delegatus
committit alicui cauſam, ad eum eſt appellandum. C. qui pro ſua
iuriſdictione. l. vnica. de hoc tamen dic, vt ibi not. Sed ius cano
ni diſtinguit, vtrum delegatus committit totam cauſam. ⁊ tunc
appellatur ad ipſum delegantem primum vel nõ committit to
tam cauſam, ⁊ tunc appellatur ad ipſum delegatum, qui ſecundo
delegauit, vt extra de offi. deleg. cap. ſuper queſtionum. §. porro
17 ⁊ eſt ratio, vt ibi not. † Aliam vero diuerſitatem inuenio, q͛ lex
virilem etatem interpret. ſ. xxv. ann. ff. de minor. l. j. ⁊ C. de his
qui ven. et. impe. l. fin. ſed aliter ſecundum canones interpreta
tur, vt virilis etas ſcilicet xxx. ann. vt lxxviij. diſtinc. c. preſbyter
18 ante. ⁊ eſt ratio, vt ibi not. Potes notare † aliam differentiam,
quia iure ciuili furtũ diffinitur, cõtrectatio rei aliene fraudulo
ſa. ⁊c. ff. de fur. l. j. §. furtum ⁊ not. do. Azo in ſum. de fur. in prin.
Sed iure canonico furtum large ſumitur pro qualibet licita cõ
19 trectatione, vt xiiij. queſti. v. c. dominus. ¶ Nota aliã † differen
tiam de iure ciuili ea, que ſunt meri vel miſti Imperij non poſ
ſunt delegari niſi quando contingit ordinarium proficiſci, vt ff.
de offic. eius cui mandata eſt iuriſdi. l. j. Sed de iure canonico ſe
cus poteſt dici: nam delegatio permittitur xxiij. q. iiij. c. ſicut. ⁊
20 not. extra de offi. ordi. quod ſedem † Rurſus aliam differentiã
nota: nam de iure canonico poteſt recuperari proprietas rei, que
qua eſt data tenuta, vſqʒ ad xl. ann. cũ preſcriptiones de iure ca
nonico ſunt quadriginales, ſed de iure ciuili poteſt recuperari
vſque ad xxx. ann. C. de preſcrip. xxx. ann. l. cum notiſſimi. xvj. q.
iij. can. placuit vt quicunque. §. quas actiones. de hoc no. extra
21 de offic. ordi. c. paſtoralis. Aduerte † ad aliam differentiam: iure
ciuili poſtliminio reuertẽtibus datur reſciſſoria intra quadrien
nium. Inſtit. de actio. §. rurſus. C. de in integ. reſtit. l. fina. ſed ſe
cundum canones cum non currat eo tempore preſcriptio, non
datur reſciſſoria. xvj. queſt. iij. can. prima actione. ⁊ ibi glo. in ver
22 bo, poſtliminio. Item eſt alia differentia, † de iure canonico, qui
fugerint ad eccleſiam, non debent inde extrahi. Excipiũtur pu
blici latrones, ⁊ notorij depopulator. xvij. q. iiij. c. ſicut antiquis
tus. ⁊ extra de immunit. eccle. cap. inter. Iſti ſoli excipiuntur, ⁊
non alij, ſecundum canones, ſed iure ciuili excipiuntur homici
de, ⁊ adulteri, raptores virginum, qui in eccleſia ſunt capti de iu
23 re canoni. xxxvj. q. j. de raptoribus. Admitti poteſt † alia differẽ
tia, de iure canonico non eſt permiſſum iurare per creaturas, ni
ſi vbi inuenitur expreſſum, vt per Euangeliũ, per altare, per cru
cem, vt xx. q. j. c. conſidera. ⁊ c. clericum. ⁊ can. habemus. ⁊c. ſi ali
qua. ⁊ x. q. v. periurat. Sed iure ciuili permiſſum videtur. ff. de iu
reiur. l. ij. §. fin. ⁊ l. ſeq. ⁊ l. qui per ſalutem. Sed vtroque iure con
cordãte prohibitum eſt iurare per membra Dei, vt xxij. queſt. j.
ſi quis per capillum, ⁊ in authen. vt non luxu. contra naturam.
24 circa medium. Non omittimus † aliam differentiam, iure ciuili
actio eſt proponenda in libello, quia ſine actione nemo experi
tur, vt de negotijs geſtis. l. ſi pupilli. §. ſi. ff. de adminiſ. tut. l. quo
ties. §. item ſi. ⁊ argu. ff. de eden. l. j. ⁊ Inſtit. de act. in prin. quã
uis alij vt Azo, dicunt contrarium. Ad hoc tamen dic vt not. ff
de eden. l. j. ſecundum canones, vero nemo tenetur edere actio
25 nem, extra de iudi. c. dilecti ⁊ ibi not. Maxima differentia † non
remanet indiſcuſſa: iure quidem ciuili inſtãtia iudicij perit cur
ſu triennij, numerando a litis conteſt. C. de iudi. l. properandũ.
fallit in caſibus ſpecialibus ibidem not. Sed de iure canonico
inſtantia iudicij triennio non finitur, extra de iudic. c. venerabi
lis. quamuis recitentur aliorum opin. quas dic vt ibidem nota
26 tur. Repugnantia † ⁊ iam in alio reperitur: quia de iure ciuili
ordinarius non poteſt recuſari, vt not. C. ſi qua predi. po. l. j. §. il
lo. ⁊ quando Impera. inter pupil. ⁊ vid. l. j. ⁊ de iuriſd. om. iudi. l.
fin. ⁊ hec eſt verior opinio Bulgari, ſed art. contra, quod dic
plene vt not. C. de iudi. l. apertiſſimi. Iure canonico etiam ordi
narius recuſari poteſt, extra de foro compet. c. ſi quis contra cle
ricum. ⁊ de appel. cap. cum ſpeciali. Circa eandem materiam eſt
27 etiam differentia inter † ius canonicum ⁊ ciuile, quia de iure ci
uili quando recuſatur delegatus, nõ eſt neceſſe allegare cauſaʒ
ſuſpicionis, ⁊ ſic etiam nec probare, vt C. de iudic. l. apertiſſimi. ⁊
auth. ibi poſita, ſi vero cõtingeret. ⁊ eſt argum. ff. ad Trebellia.
l. quia poterat. de appellat. l. ſi pro luſorio. Alij, vt Pileus de
iure ciuili dicunt cauſam ſuſpicionis eſſe proponendam, ⁊ pro
bandam: quod dic vt plene no. in d. l. apertiſſimi. Sed de iure ca
nonico coram arbitris cauſa ſuſpicionis, eſt proponenda, ⁊ pro
banda, extra de offic. deleg. cap. ſuſpicionis. ⁊ extra, de appell. t.
ſecundo requiris. §. j. ⁊ c. cum ſpeciali. Differunt ius canonicum
28 ⁊ ciuile: † quia de rigore iuris ciuilis aduerſus preſcriptionem
eccleſia reſtituitur a tempore preſcriptionis cõplete intra qua
driennium. C. de tempo. in integrum reſtit. l. ſuperuacuam: nam
eccleſia ⁊ Reſpublica equiparãtur. C. de ſacroſanc. eccle. l. fin. ⁊
Reſpublica reſtituitur. C. ex quib. cau. maio. l. Reſpublica ſʒ de
equitate canonica non reſtituitur eccleſia contra preſcriptionẽ,
vt dicit Ber. ⁊ Goffred. ne iura canonica de preſcriptione loquẽ
tia ſint fruſtra, voluit tamen preiudicare eccleſijs per preſcri
ptionem xvj. queſt. iij. c. placuit. ⁊ queſt. iiij. c. volumus. vt no. ex
tra de in integ. reſt. c. auditis in apparatu Ber. Hoc autem nõ
omitto dicere de iure canonico poteſt ſubtiliter dici, vt eccleſia
reſtituatur cõtra preſcriptionẽ cũ eccleſia equiparatur minori,
29 extra de in iteg. reſt. c. j. ⁊ c. auditis. cũ ſimi. Itẽ differũt, nã † iure
ciuili torneamentũ non eſt prohibitũ, nam iudex gratia virtutis
oſtendende permittit. ff. de aleato. l. ſolet. arg. ff. ad l. Aquil. qua
actione. in §. ſi quis in collectatiõe. Iure canonico prohibitũ eſt
extra de tornea. in c. j. ⁊ hoc ibi no. ſed melius puta dicẽdũ, q͛ tor
neamenta ſunt prohibita in iure ciuili. C. de gladi. l. vnica. l. vj.
30 ¶ † Itẽ differũt, nã de iure canonico fama aliqua facit excõmu
nicatũ vitãdum eſſe, extra de ſent. excom. c. cum deſideres, ſed iu
re ciuili ſola fama non probat, ſed eſt ſemiplena probatio. ff. de
31 tritic. l. ij. ¶ Iteʒ differunt † iure canonico predicatores ⁊ con
feſſores poſſunt recipere eleemoſynas ab vſurarijs, ⁊ raptoribus
alienarum rerum quaſi geſtores eorum, quoruʒ res extorte ſunt
cum non habeant vnde viuant aliunde, extra de ſent. excom. ca.
cum voluntate. Sed iure ciuili tales predicatores ⁊ confeſſores
non poſſunt ſua authoritate recipere, ſed manibus dominoruʒ.
ff. quod met. cau. l. extat. nec poſſent hoc habere contra prohibi
tionem dominorum quod iure canonico conceditur. C. de nego.
geſt. l. vltima. ⁊ not. Innoc. in allegata decretali, cum voluntate.
32 ¶ Item differunt, iure canonico † clerici Pariſijs morantes,
etiam in cauſis pecuniarijs, vt poſſint conuenire laicos coram
Epiſcpo, extra de foro compet. cap. quod clericis. quod non eſt
de iure ciuili, que ſit ratio, quia Epiſcopus eſt ibi comes, vt ibi
33 no. ¶ † Itẽ differunt iure ciuili, q͛ clericus poſſet cõſentire liti
gare coram iudice non ſuo, non tamen eccleſiaſtico vt C. de iu
riſdi. omn. iudi. l. j. ff. de iudi. l. ij. C. de epiſ. au. l. ſi qui ex conſen
ſu. ⁊ l. epiſcopale. Sed iure canonico ſecus, niſi conſenſus ſui
epiſcopi accedat extra de foro cõpe. c. ſignificaſti. iiij. queſt. vj. c.
34 non licet ⁊ ix. queſt. j. ⁊ ij. Item † notari poteſt alia differentia,
iure ciuili ſi quis contraxit in vno loco poterit citari a iudice il
lius loci, ſi in loco inueniatur, ſi non inueniatur, ⁊ poteſt mulcta
ri, ⁊ omni remedio pretorio cõpelli vt veniat prout probatur. ff.
de iud. l. heres abſens. Sed iure canonico poteſt iudex loci con
tractus ſolũmõdo pronũciare de mittendo ſi alibi cõuentus exi
ſtat, vt no. in Decre. Inn. Romana. de foro cõpe. ⁊ vide q͛ no. in
decre. c. licet. eo. ti. per Innoc. Itẽ differũt, iure ciuili non poteſt

pꝛocedi ad diffinitiuam ſententiam lite conteſta.niſi in cauſa ap
pellationis vt C.de temp.appella.l.vlt.§.illud.de iure canoni-
co in cauſis matrimonialibus, vbi agitur de cõiungendo federe
matrimonij,non de diſſoluendo,⁊ in cauſis electionũ bene po-
teſt pꝛocedi ad diffinitiuam vſq; ad lit.conteſt.vt extra vt lit.nõ
36 conteſt.c.j.⁊ c.quoniam.§.poꝛro. ¶† Item differunt,iure cano-
nico in eccleſiaſticis perſonis,⁊ negotijs,nõ tamen rigoꝛ,ſʒ diſ-
cretio eſt ſeruanda,ſed aliter de iure ciuili, extra de dolo ⁊ cõtu.
c.j.de reſtitu.ſpolia.c.ſepe.⁊ ff.ſi quis ius dicen.non.obtemp l.j
37 ¶† Item differunt,iure canonico poteſt fieri ſequeſtratio pro-
pter obſeruantiã rei,extra de dolo ⁊ cõt.c.ex literis. Sʒ de iure
ciuili in eo caſu nõ fit ſequeſtratio.C. de pꝛohib.ſeque.l. vnica.⁊
ibi not.⁊ in alijs caſibꝰ fit de iure canonico ſequeſtratio, qui de
iure ciuili non ſunt expꝛeſſi, vt not. extra de ſequeſt.poſſeſſ c.cũ
38 dilectus.¶ Item differunt,iure ciuili† ſi quis offerat ſe liti,con
demnatur ac ſi poſſideret rem, que petitur.ff.de rei vend.l. is q
ſe.⁊ ff.de petit.heredi.l.qui ſe liti. Sʒ iure canonico in negotijs
eccleſiarum ceſſat hoc ius:ne delicta perſone redundent in dam
num eccleſie.xxvj.queſt.vj.c.⁊ ne ſi Epiſcopum.⁊ extra vt lit.põ.
39 c.eccleſia .vbi de hoc.¶† Item differunt iure canonico ad pꝛo-
bandum conſanguinitatem admittitur ad teſtimoniũ de credu
litate,⁊ de auditu extra de pꝛobat.c.quoties.⁊c. licet. Sʒ iure ci
uili non reperitur quod admittitur talis pꝛobatio in hoc caſu.
40 ¶† Itẽ differunt,iure canonico in cauſa matrimoniali ſenten-
tia poteſt ferri ſine ſcriptis,de teſtib.c.Albericus.⁊ ibi no.ſʒ iu-
re ciuili nõ inuenitur:quo caſu poſſit ſentẽtia ferri ſine ſcriptis.
41 C.de ſenten.ex bꝛeui.reci.l.fin.⁊ ibi not.¶† Item differunt iure
ciuili nõ creditur dicto vnius teſtis.C.de teſtib.l.iuriſiurandi.
Sed iure canonico creditur aliquando vni teſti,quãdo, ſcilicet
nõ eſt pꝛeiudicium alicuius,puta queritur inter aliquos vtrum
quis ſit baptizatus,vel eccleſia ſit conſecrata.de cõſecra.diſtin.
iiij.c.paruulos.⁊c cum itaq; ⁊ quandoq; queritur, vtrum quis
penitẽtiam egerit,extra de ſimo.c.nemo.⁊ extra de penit. ⁊ re.c.
42 omnis.¶ Itẽ differunt, iure† ciuili Abbas in cauſa monaſterij
iurat de calumnia in animam ſuam,quia perſonam habet legiti
mam ⁊ cauſa ſit cum eo tanquã cum legitima perſona.C. de iur.
calum.l.ij.§.quod obſeruari.⁊ §.hoc etiã.⁊ ibi no.⁊ C.de Epiſc.
⁊ cler.authen.cauſa que fit cũ mo ſed de iure canonico debet iu
rare in animam maioꝛis partis conuentus in concilio Lugdu-
43 nen.c.pꝛeſentium de teſtib.⁊ no.extra de elec.c.dudum.¶† Itẽ
differunt, iure ciuili magis abſolute cõpellũtur teſtes ferre te
ſtimonium,quam iure canonico.C. de teſtib.l.quoniam liberi.⁊
extra de teſtib.c.ſuper ſecundo.⁊ not.Innoc.eo tit.c.j.Pꝛeterea
clerici de iure canonico non ſunt cõpellendi,niſi cũ alie pꝛoba-
44 tiones haberi non poſſunt xiiij.q.ij.c.quanquam. ¶† Itẽ dif-
ferũt,iure ciuili ſi frater non põt accuſare fratrẽ de magno cri-
mine,vt C.qui accuſare non poſſ.l.ſi magnum.⁊ eod tit.ſi ſoꝛoꝛẽ
Sed de iure canonico frater poteſt accuſare fratrẽ de hereſi.ex-
tra de pꝛeſump.cap.literas.argumen.xxiij.q.v.can.ſi audieris.
45 ¶† Item differunt,iure ciuili parentes nõ poſſunt eſſe teſtes.
contra liberos etiam volentes.C.de teſtib.l.parẽtes. Sed iure
canonico poſſunt teſtificari contra ſe,extra de pꝛeſumpt.cap.li-
46 teras.⁊ xiiij.diſtin.canone,diaconi. ¶† Item differunt iure ci-
uili dilatoꝛia exceptio debet pꝛoponi ante litis conteſtationem
⁊ poſtea non poteſt opponi,ſi ante litis cõteſtationem ſit omiſ-
ſa.C.de pꝛocu l.ita demum.⁊ ff.de iud.l.ſed ⁊ ſi ſuſceperit.ĩ pꝛin.
C.de except.l.fin.Sed de iure canonico inſtantia recipitur l ex
ceptione ex quo poteſt opponi in qualibet pte iudicij,extra de
exceptio.c exceptionẽ,⁊ in decre.c.pia.de excep.lib.vj ¶Nota-
47 ri poteſt† alia differentia,nam iure ciuili lata ſententia non au-
ditur aliquis aduerſus eam poſtquam tranſiuit in rem iudica-
tam C.ſententiam reſcin.non poſ.l.j.⁊ C. de appellat.ij.q. qui.⁊
vt lit.penden.c.quoniam frequenter.De equitate vero canoni-
ca auditur quis fauoꝛe matrimonij ſemiplene, pꝛobata fraude
per iuramentum,⁊ per teſtem vnum,vt extra de in integrum re
ſtit cap.ex literis.⁊ ſic poteſt intelligi iij q.v.cap.quiſquis in ſi.
Et hoc poteſt ita iurare de rigoꝛe iuris,quia ibi abſẽs legitime
citatus pꝛeſumitur contumax ſi nõ venit.vt iij.queſt.ix.c.decer-
nimus.lxv.diſtinctio.c.ſi foꝛte.ff.de re iudic l.contumacia.ſed ta
lis pꝛeſumptio poteſt elidi per aliam pꝛeſumptionem ſiue ſemi
plenam pꝛobationem,vt ff.de re iudica,l.diuus.vnde per ſacra-
mentum potuit ibi tolli pꝛeſumpta contumacia.xxxv. queſt.iij.
extraoꝛdinaria.⁊ optimum arg.extra qui ma.accu poſ. cap. cum
in tua.¶ Item circa idem,⁊ in alio dictat contrarium ius cano
nicum,nec ibi tranſit in rem iudicatam ſententia contra matri-
monium,vt extra de re iudic.c.latoꝛ.⁊ cap.conſanguinei. Idem
⁊ in alijs caſibus ſpiritualibus.xxv.queſtio.ix. per totum.⁊ ibi
48 not.¶† Item inſurgit ⁊ alia varietas, quoniam iure canonico
ſi clericus ceſſionem recipiat,pꝛeſumitur de iure ceſſio ſimulata,
vt extra de alienatio.iud.mu cauſa fac.cap.ex parte.clerici enim

ab illicita negotiatione phibentur.xiiij.q.iij.in c.clerici ⁊ ca.cu
nonũ.⁊ lxxxviij.diſt.c fornicari iure ciuili nõ inuenitur, niſi ali
ter doceatur ſimulatio.C.mãd.l.per diuerſas ⁊ l.ab Anaſtaſio
49 pꝛobari tamẽ poteſt.C.de pꝛocu.l.militem.† Inſuper alia diffe
rentia bona,⁊ ſubtilis inuenitur:qꝛ de iure ciuili ingreſſus mo
naſterium monachus,vel canonicus regularis non poteſt ali
quid retinere.C.de ſacroſancti.eccleſ.auth.ingreſſi.⁊ cũ alterius
iuris eſt,non poteſt aliquid habere.ff.de acquir.rer.domi.l.ho
mo liber.⁊ de reg.iur.l.qui ſeruitute.⁊ argu.ff.de vſur.l.placuit.
Sʒ iure canonico poteſt pure ⁊ ſine peccato aliquid de ſuis bo
nis concedere loco pꝛoben extra de ſimon.c.tua nos.⁊ extra de
pꝛobat.c.in pꝛeſẽntia ⁊ de ſucceſ.ab inteſt.c.quoniã dilectus.in
fine ⁊ de eo dic,vt not ĩ dicta decreta.tua nos.⁊ extra ne cleric.
50 vel mona.c.fina.Et ⁊ alia† differentia. Nam iure ciuili qui ali
quid pꝛomiſit quod conſiſtit in dando ſub pena, ſi aliquid omi
tit dare,ad totam penam tenetur.ff.familie erciſ.l.heredes.§.
illa.⁊ ff.de verb.obli.l.ſtipulationũ.ij.in ſi.⁊ in l.in executione
⁊ plene not.ff.ſi quis cau.l.ſi ſeruus.§.ſi plurium.Sʒ de iure ca
nonico obſtat exceptio.⁊ Inno.M.ſequitur opi.vt extra de p
c.ſuam ad nos actoꝛes.quod dic, vt ibi plene not. in appar
51 oꝛdinario.Notari ſolet alia† differentia ſecundum Ioã. iure ca
nonico non licite recipit aliquis, vt indicet furem. extra de fur
qui cum fure.c.ſeq.⁊ argu.q.j c. quod quidam dicunt §.et his
verbis.⁊ ibi not.ſed de iure ciuili etiam quis licite recipere po
teſt vt indicet furem. ff. de condi.ob.turp.cauſ.l.ſi turpem cau
52 ſam.de pꝛeſcriptis verbis,l.ſolent.⁊ in eis not.Nota† aliam dif
ferentiam quod de iure ciuili, pꝛo quibuſdam conſuetudinibus
debebat aliquid offerre illi, qui oꝛdinabantur ⁊ etiam tabelli
nibus pꝛo ſcripturis oꝛdinatoꝛum, vt in auth.de ſanc.epiſ.§.
conſuetudinibus.ſed iure Canonico eſt ſecus:⁊ ſi fieret, eſſet ſi
53 monia,vt j q.ij ſicut epiſcopum.⁊ ibi not, Habemus† aliam dif
ferentiam,quia iure canonico valet hec pꝛomiſſio,pꝛomitto ti
me daturum Titio decem,maxime ſi interueniat iuramentum
arg.xxij.q.v.c.iuramentum.⁊ no. j.q.vij.c.quo.ſed de iure ciuili
ſecus eſt vt ff.de verb.oblig.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.niſi in ca
bus qui not, Inſti.de inuti.ſtipula. §.alteri. Diuerſitatẽ aliam
54 reperimus,† quia iure ciuili tranſigere permittitur de crimini
bus publicis ingerentibus penam ſanguinis, excepto crimine
adulterij,de alijs vero criminibus publicis que ſanguinis pe
nã non ingerũt non licet trãſigere,excepto crimine falſi.l.trãſi
gere.C.de tranſact ⁊ dic,vt ibi not. Sed iure canonico videtur
aliud dicendũ,videlicet quod nullum crimen ingerat penã ſan
guinis.¶ Itẽ in cauſa ſpirituali nullo modo licet deſiſtere pe
cunia accepta,vt extra de reſcri.c.ſi.de hoc no.ij.q iij.c.ſi quem
55 penituerit.§.in omnibus.¶ Itẽ differũt,† qꝛ iure ciuili inter pa
res cõmuniter habitãtes ⁊ tractantes ſe vt vir ⁊ vxoꝛ pꝛeſumitur
matrimonium vt ff.de ri.nu.l.in libere.ſed de iure canonico po
tius pꝛeſumitur adulteriũ,niſi oſtẽdatur ſolẽnitas nuptiarũ.vt
xxxv.q.v.aliter.no.di.xxxij.c.is qui nõ habet.¶ Itẽ alia differ
56 rentia ſolet tradi a doctoꝛibus,iure canonico pꝛomiſſio pene n
que ſtipulatio arrharum non videtur valere in matrimonio, vt
extra de ſpon.c.gemma.quia eadẽ ratio pꝛohibitionis eſt in pe
nis,⁊ in arrhis vt argu.extra de tranſlat.epiſ.c.inter coꝛpoꝛalia,
ſed ſecundum legẽ pene pꝛomiſſio non valet,ff.de verb.oblig.
l.Titia §.idem reſpondit.valet tamen arrharum pꝛomiſſio C.
de ſpon.l.fin.⁊ de hoc not.in d.c.gemma.Habemus aliam diffe
57 rentiã,† quia de iure canoni.pater non poteſt, filiam inuitam eã
maritare vt extra de deſpon.impu.c.j.extra, de ſpon.c.cum lo
cum.xxvij.q.ij.c.ſufficit.Sed filia iure ciuili non poteſt patri re
ſiſtere volenti eam maritare,niſi ei dederit turpẽ perſonam vel
moꝛibus ſuis indignam.ff.de ſpõſ.l.ſed ea que patris.⁊ hec diffe
58 rentia not.extra,de deſpon.impu c.j.¶ Item circa† idem diffe
runt,quia iure ciuili conſenſus parentum requiritur in matri
monio.C.de nup.l.nec filiam.⁊ ff.de ritu nupt.l.nuptie.ſed iure
canonico non requiritur,niſi de honeſtate,vt xxvij.q.ij.c.j.⁊
59 plene no.No.† etiam aliam differentiã.quia iure ciuili non pꝛo
quolibet crimine condemnatus efficitur ĩfamis, ſed pꝛo qui
dam ſic,vt ff.de pub.iudic.l. infamem.ff. de his qui not.infa.
qd ergo.§.ſi.⁊ l.athleltas.§.vlt.eo.ti.⁊ plene diſtinguo.iij.q.vij.
c.infames.§.poꝛro.ſed iure cano.non videtur hec diſtinctio ſi
locum vendicare,cum omne peccatum infamet,vt iij.q.v.c.con
ſtituimus.⁊ iij.q.vj.c.infames.⁊ can.omnes.⁊ not.in d.§.poꝛ
60 Itẽ† aliã differentiã no.quia ſecundum rigoꝛẽ iuris ciuilis, ſi
nati ex inceſtu dãnato vel nefario coitu non ſunt alendi a pa
tibus,vt in auth.quib.mod.nat.effic.legi.§.ſi.⁊ C.de nat.lib.au
then.licet.ſed de equitate canonica que cõſiderauit ius natu
le,ſecus eſt,extra de eo qui duxit in matrimonium.c. cum hab
61 ret.in ſi.⁊ ibi not.plene. Subijcio aliam differentiam,† quia
iure ciuili non poteſt eſſe inter ſeruos matrimonium,neque in
ter ſeruum ⁊ liberam,ſed dicitur contuberniũ C.de nupt l.cum
ancilla

ancillis. Sꝫ de iure cano. ſeruus ſicut liber recte matrimonium
62 ꝯtrahit, vt extra de coniu. ſeruo. c. i. Itē no. aliā differentiam, †qꝛ iu-
re ciuili mulier prohibet intra tp̄s luctus, hoc eſt, ēt intra annū
tranſire ad ſecundas nuptias, ſi ꝯtrium facit, efficitur infamis, ⁊
patitur alias penas contentas in l. i. C. de ſecund. nup. Sed iu-
re Can. ſtatim mortuo primo viro, mulier poteſt nubere ſine a-
liqua pena. extra de ſecund. nupt. c. ſup illa. ⁊ ibi no. ⁊ c. vlti. Sed
63 quero, †antequam maritus duceret vxorē ad domū ſuam, eā co-
gnouit carnaliter in domo prīs vxoris, an, ea mortua, lucretur
quartā, quamuis ducta non fuit in domo viri ſui. Dic quod ſic,
etiam ſi ipſa non fuerit perfecte etatis. ff. de ritu nupt. l. prefectꝰ.
⁊ ff. de priuil. cred. l. ij. ff. de ritu nup. l. ideoqꝫ. Item etiam alia ra-
tione vxor lucratur quartam propter copulam carnalem, qꝛ ma-
trimonia iure pontificali, non iure fori reguntur. ij. q. ij. c. hinc di-
ſtinguendo. ⁊ in matrimonijs malitia ſupplet etatem. ⁊ per car-
nalem copulam fit matrimonium legitimum. extra de ſponſalib.
c. illis. ⁊ in c. iuuenis. ⁊ c. adoleſcens. vt de malitia refert Gre. in
dial. de quodam puero nouenni, qui nutricem ſuam grauidauit,
64 vt no. xx. q. i. in prin. Et no. †quod ſtatutum diſponēs quod vir,
premortua vxore, lucretur dimidiam dotis, hꝫ locum, ſiue fuerit
a traducta ad domum mariti, a ſiue fuerit ſecuta copula carnalis ſi-
ue non, dummodo matrimonium fuerit ꝯtractum ꝑ verba de pre-
ſenti, l. nuptias. ff. de regu. iur. l. nihil. ff. rerum amota. ⁊ ibi no. et
de iſta q. eſt caſus ſingularis in l. Deo nobis. C. de epiſ. et cle.
Sꝫ iuxta hoc q̄ritur an erit idē in ſpouſ. pone quod maritus de-
beat lucrari tertiā partē dotis, vtrum idē erit in ſponſo? Vel po-
namus, ꝙ filia maritata excludatur per ſtatutum, vtrum idem e-
rit in ſponſa? Doct. dicunt ꝙ non l. non ſine. C. de bon. que lib.
⁊ ibi per Pet. ⁊ Cy. ⁊ Guli. ad hoc. ff. quod fal. tut. autho. l. an in
partem vbi no. ⁊ vide ꝑ ſcribentes in l. Deo nobis. C. de epiſ.
65 ⁊ cler. Item nota aliam differentiam †de iure ciuili, ſpurij non
ꝓhibentur eligi ad decurionatū vel ad alios honores. ff. de de-
cu. l. ſpurij. in princ. ⁊ l. generaliter. ſꝫ de iure Canonico ſecus eſt,
66 vt vj. diſtinc. can. j. ⁊ ij. ⁊ ibi de hoc nota. inuenies. †Poſſum aliā
differentiam ponere, ecce iure ciuili licitum eſt contrahentibus
adinuicem ſe circumuenire vſque ad dimidiam iuſti pretij. ff. de
mino. l. in cauſe. ſed iure Canonico poteſt dici quod eccleſia de
re ſua quam vēdidit in caſibus conceſſis non debet recipere vl-
tra iuſtum pretium. vt extra de dona. c. ꝑ tuas. ⁊ hoc no. x. q. ij. c.
67 ea em. §. hoc ius. in glo. ord. Nota aliam differentiam †iure ciui-
li ſi quis heres non implet voluntatem defuncti, priuatur in to-
tum hereditate, hoc ſaluo, qꝛ ſi eſt de liberis, dꝫ retinere legiti-
mam. C. de fideicommiſ. l. ſi. ⁊ authen. hoc amplius. Sꝫ Canoni-
ſte indiſtincte dicunt heredes, qui non parēt voluntatibus de-
functorum priuari in totum ſucceſſione. vndecima. q. j. c. Sylue-
ſter. extra de voto, in fin. ⁊ notatur in dicto capitulo. Syluester.
68 No. †aliam differentiā, qꝛ iure ciuili imponitur pena ſacrilego
durior, quam iure Canonico, ff. ad l. Iuliam pecu. l. ſacrilegij. Iu-
re vero Canonico diuerſe pene imponuntur. Nam ſi committit
in perſonam eccleſiaſticam, talis ipſo iure eſt excommunicatus,
vt xvij. q. quarta. c. ſi quis. Si vero in re eccleſie fiat ſacrilegium,
tunc poſt tertiam admonitionem eſt excommunicatus, d. c. quiſ-
quis. Item imponitur pena pecuniaria quādoque maior, vt eo.
69 c. quiſquis. ⁊ c. ſi quis contumax. Vide aliam differentiam. †nā
iure ciuili pena pecuniaria poteſt ab eccleſia infligi xx. queſt. v.
c. ſi quis cuiuſlibet. ⁊ xxiij. diſtinctio. c. quanquam. extra de arb. c.
dilecti ſed iure Canonico ſecus, xxij. queſt. ij. c. fraternitas. ⁊ ex-
70 tra de pe. c. ſuam. ⁊ no. xij. q. ij. c. in antiquis. † Inſuper eſt diffe-
rentia, quia de iure ciuili ex nudo pacto non oritur actio. C. de
pact. l. legem. ff de pac. l. iuriſgentium. §. quinimo, verſi. igitur nu
da, fallit in certis caſibus ibi notatis, ſed iure Canonico dicimꝰ
nudo pacto dari actionem ſcilicet, condictionem ex cauſa, argu.
xxij. q. v. c. iuramenti. ⁊ xij. queſt. ij. c. quecunque ſuffragia, et ibi
71 not. extra de teſta. c. indicante. Notari poteſt †alia differentia, iu-
re ciuili impubes non iurat, et eius iuramentum nullum eſt. C.
de iuramen. calum. l. ij. §. j. ⁊ C. ſi aduer. ven. authent. ſacramenta
puberum. fallit in caſu vbi pupillus obligatur ex ſacramēto ſuo,
vt ſi manumiſſus iurat preſtare operas manumiſſori ſuo, vt ff.
de libera. cau. l. fin. Sed iure canonico poteſt pupillus iurare, ſi
doli capax ſit, et ſi non ſeruat iuramentum, periurat xxij. q. v. c.
paruuli. ⁊ ibi de hoc. Ego dico ſatis probabiliter poſſe defendi:
quia etiam iure ciuili ſacramentum pupilli doli capacis valeat,
72 vt bene notatur in d. c. paruuli. Item aliam differentiam no. †iu-
re Canonico hoc ipſo eſt aliquis fur quod non intrat per oſtiū,
⁊ qui intrat cameram animo furandi, vt xxiiij. q. iiij. c. tres perſo-
nas. ⁊ de peni. diſt. j. vt ſi propterea. ⁊ c. ſi quā. de iure ciuili ſecꝰ
73 eſt. vt ff. de furt. l. vulgaris. ⁊ l. qui furti. Habemus †aliam diffe-
rentiam iure quidem ciuili in preſcribendis iuribus, que conti-
nuam cauſam non habent requiritur duplicatum tempus, vt C.
de ſeruit. l. fin. ff. quemadmo. ſer. amit. l. ſi ſic conſtituta. Sed ſecū-
dum Canones in omnibus iuribus habentibus cōtinuam cāſ,
vel non p̄ſcriptio ſufficit. xl. an. vt extra de p̄ſc. de quarta. ⁊ Inuit
extra de cau. poſ. c. cū eccleſia. ⁊ ibi no. Quinimo in primo dico
quod requiritur tantum tempus, cuius non extat memoria ſm
legem, vt ff. de aqua plu. arc. l. j. in fi. ⁊ iura in primo alleg. que lo-
quuntur de tp̄e duplicato, intelligo de iuribus acquiſitis. vt tā-
74 to tp̄e non vtendo amittatur, vt in eis patet. †Item differūt de
iure canonico qui pro ſuis moriuntur ſceleribus, non traduntur
eccleſiaſtice ſepulture. xxiij. q̄. v. c. placuit. extra de furt. fures,
niſi fuerint in morte contriti. xxiij. q. ij. c. vlt. Sed iure ciuili non
cōceduntur ſepeliri alicubi, niſi prius fuerit petitum a principe,
75 ⁊ cōceſſum. ff. de cadaue. punitor. l. j. ij. ⁊ iij. Itē differūt, †iure ca-
nonico pena inceſtus, ⁊ adulterij mors eſt, vt xxiij. q. v. c. relegan
tes. ſed de iure ciuili mulier adultera nō occidit ſꝫ detruditur in
monaſterium, ſecundum quod cauetur C. de adul. aut. ſꝫ hodie.
Poteſt dici q̄ c. relegantes. loquitur ſecundum iura que erant
ante ius Authenticorum ſecundum que iura tā adulter quam
īceſtuoſus vtriuſqꝫ ſexus gladio puniebatur. C. de adult. l. quā-
76 uis. ⁊ ff. eo. l. ſi adulterium. in princ. Item differunt, †iure Cano-
nico, quod meo nomine non eſt geſtum poſſum habere ratum.
xvj. q. j. c. vltimo, extra de his que fiunt a prela. ſine con. capit. c.
iij. de elect. ſicut. ix. q. ij. ca. Lugdunēſis. de iure vero ciuili, quod
non eſt meo nomine geſtum, ratum habere non poſſum. ff. de vi
⁊ vi arma. l. ſi vi a me. a cōtrario ſenſu. ⁊ de neg. geſt. l. ſi pupilli.
77 §. ſꝫ ſi ego. fallit in caſibus ibi not. Item differunt, †iure Cano-
nico, ſi qs ꝓponit exceptionē dilatoriā poſt fundatam intentio-
nem actoris, ⁊ cōtingat eū in ꝓbatione illius exceptionis defice-
re cōdemnatur actor in expenſis vt extra de dol. ⁊ cont. c. finē li-
ti. ⁊ ibi no. Sed iure ciuili hec expenſarum condemnatio nō ha-
betur, niſi in fine cauſe vbi victus victori condemnatur in expē-
ſis. C. de iudic. l. properandum. §. ſin autem. ⁊ ibi not. Item diffe-
78 runt, †iure Canonico incendiarius patitur penam: quia excō-
municatur, ⁊ in ſeruitio Dei vel ī Hiſpania, vel Hieroſolymis
ſtare tenetur per annum, vt xxiij. q. viij. c ſi quis membrorū. ⁊ c.
peſſimam quidem. et extra de incen. c. j. ſed iure ciuili qui edem,
vel edificium, aut aceruum frumenti iuxta domum poſitum incē-
dit, debet comburi. Si vero alias fecit incendium in ciuitate,
ſi vilis perſona eſt beſtijs ſubijcitur: ſi vero alia perſona, capite
puniat, vt de incend. rui. nau. l. qui edes. ⁊ l. ſi. ⁊ de pen. l. capita-
liū. §. q ob inimicitias. et pōt accuſari lege Cornelia de ſica. l. iij.
in prin. ⁊ ff. ad l. Corne. de ſicar. ⁊ C. qui accuſare non poſ. l. data
⁊ hoc ſi doloſe incēdium fecerit. Si autem culpa, vel negligētia
incendium fecerit, tenetur emendare damnum alias punitur ex-
tra ordinem officio iudicis de damno dato, d. l. qui edes. ⁊ ff. de
priua. deli. l. finali. ⁊ extra de iniur. ⁊ damno da. cap. fin. Item dif-
79 ferunt ſecundum Canones ſacrilegi, †⁊ fures capitali pena pu-
niri poſſunt. xxiij. queſt. v. c. homicid. ⁊ queſt. viij. quicunque per-
cutit, ſed iure ciuili ꝓ furto nō morit aliquis, ſed alias punitur,
vt C. de ſeruis fugitiuis. authentica, ſed nouo iure. niſi ſit famo-
ſus latro, vt ff. de penis. l. capitalium. §. famoſos. dic, vt ibi, ſed
in ſacrilegio conſonat ius ciuile cum canonico. ff. de pen. l. aut fa-
cta in princip. ⁊ ff. ad legem Iul. pec. l. ſacrilegi. in princip. ⁊ hoc,
ſi ſit verum ſacrilegium, vtj quia ſurripiatur ſacrum de ſacro a-
lias extraordinaria pena imponitur d. l. ſacrilegi. ij. reſponſo. ⁊
vide de pena ſacrilegij ſecundum ius ciuile, ⁊ canon. vt not. In-
no. extra de ſententia excōmunicationis. c. cum pro cauſa. Item
80 differunt. †ſecundum ius ciuile ſi plures vulnerauerunt aliquē
qui mortuus eſt, ⁊ certū ſit de cuius vulnere ſit mortuus ille de
cuius vulnere nō eſt mortuus nō cēſet homicida. ff. ad l. Aqui. l.
huic ſcripture. Nā vulnus vniuſcuiuſqꝫ contēplādum eſt, vt ff. ad
legem Cor. de ſica. l. ſi. ſed iure Canonico ſecus dicimus. arg. l. di-
ſtinc. ſi quis poſt. Sufficit enim ꝙ ſumpſerit arma, licet non oc-
ciderit ipſe, ſed alius. extra de cle. percu. c. preſentium. ⁊ not. xxij.
81 q viij. c. ſi quatuor. ⁊ ibi vide de pena. Item differunt, †qꝛ iure ci-
uili ſi accuſator nō ꝓbat reus abſoluitur, ⁊ etiā ſi ipſe nihil ꝓbet,
ſeu preſtiterit. C. de eden. l. qui accuſare, ⁊ debent eſſe probatiōes
luce clariores in criminibus. C. de proba. l. ſciant. Fallit in caſi-
bus. in quibus tenetur reus ſe exonerare, etiam, ſi non probetur
contrariū. C. de fal. l. vbi falſi. ⁊ de abol. l. fallaciter. ⁊ d. l. qui accu-
ſare, ſed iure canonico ſi contra aliquem laborat infamia, indici-
tur ei purgatio, ⁊ ſi defecerit in purgatione, tanquā cōuictus pu-
nitur, extra de pur. cano. c. cum P. ⁊ c. cū dilectus. ⁊ de ſimo. c. in-
82 ſinuatum. ⁊ ij. q. v. c. preſbyter ſi a plebe. Item differunt †qꝛ iure
canonico ſortilegi, ⁊ diuinatores, ⁊ qui eos conſulunt, puniūtur
pena quinque aureorum. xxvj. q. j. c. quoniā diuinationes, quod
autem legitur de ſortilegij. c. ij. diſpenſatio eſt, de iure ciuili pu-
nitur capite ſortilegus. C. de malefic. ⁊ Mathema. l. nemo aru-
83 ſpicem. Item differunt, †quia de iure canonico qui commiſit in-
ceſtū cum muliere Deo dicata, vel monacha, ſi clericus eſt depo-
nitur, ſi laicus excommunicatur. xxvij. q. j. c ſi quis epiſcopus.

iure ciuili punit̃ pena capitali.xxvj.q.ij.can.ſi quis non dicaꝫ C.
84 de epiſc.⁊ cle.l.ſi quis non dicam. Item differunt, †quia de iu-
re ciuili diſſoluitur matrimoniũ, ſi alter cõiugum vellet intrare
monaſterium,⁊ intret, authent.de nup.§.diſtrahuntur itaque.
85 Sed iure canonico ſecus xxvij q.ij.c.Agathoſa.⁊ ibi no. †Eſt ⁊
alia differẽtia nã de iure ciuili poſſunt ꝯhi nuptie inter cõſobri-
nos,vt C.de nup.l.celebrãdis.⁊ Inſti.de nup.§. duorũ. ⁊ ibi qð
no lꝫ de iure Canonico q attinẽt ſibi in quarto gradu cõſangui
nitatis ⁊ affinitatis ꝓhibentur ꝯhere matrimoniũ, vt extra de
86 conſan.⁊ affi.c.non dꝫ. Item differunt, iure ciuili ſi quis legat
rem alienã aut ſcienter aut ignoranter, ſi ſcienter, vel legatum,
⁊ tenetur heres rem redimere,vel preſtare eſtimationem. Si ve
ro ignoranter ⁊ tunc aut ꝯiuncte pſone,aut non coniuncte per-
ſone ſi ꝯiuncte pſone valet legatum, ſi non coniuncte perſone,
non valet legatum vt C.de legat.l.cum rem aliã.ſed iure Cano
nico non tenet legatum rei aliene vt extra de teſtament.capitu-
87 lo.filius.xij queſt.ij ſi epiſcopus. Item differunt, †quia iure ci-
uili non requiritur titulus ⁊ bona fides in preſcriptione.xxx.vel
xl.annorum.C.de preſcript.xxx.annorum.l.ſicut in rem. ⁊ l. oẽs.
Sed de iure Canonico ſecus:vt extra de preſcrip.cap.ſi diligẽ-
88 ti.⁊ ibi not.eod.titu.cap fin.⁊ ibi nota. Item differunt:quia † iu-
re ciuili durat patria poteſtas in omnem etatem filij ſed de iure
Canonico ſoluitur patria poteſtas aduenĩẽte adulta etate, quo
ad matrimonium carnale ⁊ ſpirituale,⁊ quo ad iuramentum.xx.
queſt.ij.c.puella.xxiij.queſt.ij.c.tribus,⁊ not.xxxij.queſt.ij.c. ho-
89 norantur. Item differunt †quia iure ciuili filiusfamilias non o-
bligatur voto.ff.de polli.l.ij.§.voto. Sed de iure Canonico ſic.
xxxij.queſtione ſecunda,d. Cano.honorantur. ⁊ ibi not. ⁊ vide.
gloſſam diſtinguentem in l.Deo nobis.in §.hoc etiam cognitũ.
in verb. ingratum, que incipit, ob hoc ipſum. C. de epiſcopis
90 clericis. Item differunt †quia iure ciuili ſtuprum committitur
in virgine,vidua,vel puero,vel cum ſoluta muliere que non ha-
betur loco concubine.ff.de adulte l.ſtuprum ſed iure Canonico
dicitur proprie ſtuprum virginum defloratio:vt xxxvj.queſt.j.
can.lex illa.lꝫ quandoque dicatur, ⁊ ponitur ſtuprum pro adul-
terio xxxij.queſt.iiij.cano.nemo.xviij.queſt.ij.c.idolatria. Item
91 differunt, †quia iure ciuili ſimplex fornicatio nõ videtur puniri,
imo permiſſa videtur,argumento C.de don. inter virum et vxo.
l.ij.ff.de concub.l.in concubinatu. Sed de iure canonico prohi-
betur quelibet fornicatio,⁊ canonicũ crimẽ eſt fornicatio.xxxij.
92 queſtione quarta,cano.nemo.⁊ ibi no. Item differunt †quia cõ-
tra naturam peccans punitur pena capitis de iure ciuili.C. de
adulte.l cum vir.⁊ authen.vt non luxu.contra natu. circa finem.
Sed de iure canonico non ita grauis pena imponitur,extra de
exceſſib.prela.cap.clerici.xxxij.queſt.ij.flagitia. Item differunt:
93 quia iure ciuili ignoſcitur patri, † qui inuenit filiam in adulterio
ſi interficit eam:vt ff.ad l. Iul.de adulte.l.nec in ea lege.⁊ l. ſeq.⁊
l.marito.⁊ in authenti.vt lic mat.⁊ auie.§.penulti. Sane vir mi-
tius punitur, ſi interficit vxorem in adulterio deprehenſam. C.
ad leg. Iul.de adulte. l.Gracchus.ſed iure canonico nec pater
excuſatur a culpa,vel peccato,in caſibus predictis:quia genera-
liter dicitur,non occides,xxiij.queſt.v.ſi non licet, imo expreſ-
ſe viro interdicitur xxxij queſt.ij.cano.admonere,⁊ ſoli iudices
canones cognoſcant ſi occidit.xxiij.queſt.v.can.cum homo.⁊ ca-
no.ſi homicida.nam eccleſia non vtitur gladijs niſi ſpirituali-
bus.xxxiij q.ij.inter hec.⁊ ibi not. Item differunt,quia iure ci-
94 uili †non permittitur viro vxorem verberare:vt C.de repu.l.cõ-
ſenſu.tamen poteſt eam corrigere.vij.queſt.j.ſi quid alteri et ibi
not.argu.ff.de pe.l.reſpiciendum. Sed iure canonico clericis tã-
tum eſt permiſſum vxores ſuas cuſtodire ligare,⁊ corrigere eas
ad ieiunia,non tamen mortificare.xxxij queſt.ij.cano. placuit. et
eſt ratio in clericis potius quam in alijs:vt ibi not. Item diffe-
95 runt, coniunx †non poteſt de iure canonico vouere continen-
tiam ſine licentia alterius coniugis.xiij.queſt.v.can.j.ij.⁊ iij. ſed
de iure ciuili ſecus : quia rumpitur matrimonium , ſi alius velit
96 vouere caſtitatem. Item differunt, †iure ciuili ſit computatio
graduum hoc modo:quia ſingulis perſonis ſinguli gradu diſtin
guuntur. Unde duo fratres ſunt in ſecundo gradu,ſed iure Ca-
nonico due perſone ponuntur in eodem gradu.xxxv.queſt.v. ca
no.ad ſedem.⁊ ratio vtriuſque dicti ibi habetur in text. Item dif-
ferunt,iure ciuili ſit computatio graduum vſque ad vj. tantum,
quãuis hoc fiat exempli gratia: vt dicitur intelligi computatio-
nem debere fieri in aliquibus gradibus vſqꝫ ad decẽ: vt Inſti.
de ſucceſſio cogna.§.fi.⁊ Inſti.de grad.⁊ xxxv q.v.can.ad ſedem
apoſtolicam. ſed iure canonico ſit computatio graduum, vſque
ad vij.tm̃:vt dicto can.ad ſedem apoſtolicam.⁊ ibi habet̃ in tex.
97 Item differunt, †iure ciuili mulier rapta non poteſt nubere ſuo
raptori,⁊ hoc dicebãt antiqui canones xxxvi.qð.ij.de puellis.et
cano.ſin autem.⁊ can.placuit.⁊ C.de rapt.virg.l.vnica.§.ſin aũt.
⁊ in aut.de mulie.que ꝓprijs rapt.ſed iure canonico ſecus eſt:vt
extra de rap.cap.accedẽs.⁊ xxx.queſt.ij.can. deniqꝫ. ⁊ can.tria.
98 Item differunt, †iure ciuili qui emit a fiſco rem alienam,tute fa
cit ſcdm tenorem l.bene a Zenone.C.de quadrien.preſcrip. ſed
iure canonico non obtinet locũ lex illa in rebus eccleſiaſticis:vt
99 extra de rebus eccle.alienan.cap.ij. Item differunt. †iure ciuili
in alienatione rerũ immobiliũ eccleſie requiritur ſolennitas,au
thentica,hoc ius porrectum.C.de ſacroſan.eccle.⁊ x.queſt.ij.ca.
ea em̃.⁊ ca.hoc ius porrectũ. Sꝫ iure canonico non requiritur
tanta ſolennitas:ſꝫ ſufficit quod intercedat ſolennitas, q̃ tradit̃
a can.xij.queſt.ij.c.ſine exceptione,⁊ in ſuis ſimil. hoc autem ple
ne no. Inn.in Decret.in cap.dudũ.extra de reb.eccle.alie.ã ap-
100 paratu. Item differunt, †iure ciuili locator, finito tpe locatiõis
domum alij locare poteſt,etiam inuito alio inquilino primo. C.
loca.l.ne cui liceat. Sed iure canonico ſi ſcholaris ſit primus in-
quilinus,prohibetur alius ſcholaris cõducere ſine cõſenſu pri-
mi inquilini,extra de loca.⁊ ꝯduct.ex reſcripto. Item differunt,
101 †iure ciuili , põt dñs expellere emphyteutam ſi nõ ſoluit debi-
tũ canonẽ.C.de iure emphyt.l.ij.in emphyteuta eccleſie ſtatutũ
eſt biennium vt C.de ſacroſan,eccle.aut.qui rem hmõi. In colo
no ſimplici ſtatutum eſt biennium.C.loca.l.j.ff.loca.l. quero. §.
inter locatorẽ ſꝫ iure canonico permittit̃ colono , ⁊ emphyteute
purgare morã predictã celeri ſatiſfactione extra de loca.⁊ con
102 du.cap.ꝓpter.⁊ cap.potuit. Itẽ differunt †iure ciuili fruct⁹ per-
pti ex re pignorata extenuant ſortem. C. de pign.actio.l.j.et ij.
Sꝫ de iure canonico inuenimus contrarium in duobus caſib⁹.
Primo qñ eccleſia recipit fundũ pignori ipſius eccleſie: vel be-
neficium extra de feud.cap.j.⁊ de vſur.cap.j.⁊ capi.conqueſtus.
Secundus eſt, qñ vir recipit pignus ꝓ dote ſibi ꝓmiſſa, extra
de vſur.ſalubriter pro oneribus matrimonij.C.de iure dot.l.pro
103 oneribus. Itẽ differunt,iure ciuili †res ſacre vel religioſe nul-
lo modo poſſunt in obligatione venire.C.que res pigno. oblig.
poſ.l.iij.ff.que res pigno.oblig.poſſint.l.j §.eam rem. de pigno.
l.ſed,⁊ quod.§ pro emptione.⁊ C.de ſacroſan.eccle.l.ſancimus.
ſed de iure canonico poſſunt venire in obligationem ex cã ne-
ceſſitatis:vt extra de pign.cap.j.⁊ ibi no. Itẽ differũt,iure ciuili
104 requiruntur †ſeptem teſtes in teſtamento regulariter,⁊ in codi-
cillis quinqꝫ:vt C.de teſtam.l.hac ꝯſultiſſima.⁊ C.de codic.l.fi.
in fi. Sꝫ iure canonico ĩ relictis eccleſie,vel ad pias cauſas ſuf-
ficiunt duo:vel tres teſtes,extra de teſtam.cap. Ioan.clericus.⁊
cap.relatum.nã in ore duoꝝ ⁊c.⁊ ij.queſt.iiij.cano.j.⁊ lxiij.diſt.
quoniam multa ⁊ quidã dicunt idem eſſe in omnibus relictis ſe
cundum ius canonicũ ꝙ dic vt no.in c.cum eſſes.⁊ capi.relatum
105 Item differunt,iure ciuili †non valent inſtitutiones ⁊ relicta
que cõferunt̃ in alterius arbitriũ.ff.de hered.inſti.l. illa inſtitu
tio.⁊ l.ſi quis Sempronium.⁊ l.captatorias.⁊ C.de teſtam.mili.
l.captatorias.⁊ ff.de leg.l.j.captatorie.ſed iure canonico ſi quis
committat alterius arbitrio,videtur cõmittere quod omnia di-
ſtribuantur pro anima ſcdm eius arbitrium,queꝫ elegit, ⁊ ideo
nõ videtur decedere inteſtatus extra de teſtamẽ.cap.cũ inter.⁊
106 ibi no. Innoc. Item differunt, †iure ciuili intelligunt̃ fructus
deductis expenſis.ff.ſolu.matri.l.fructus.nam nullus caſus eſt
qui talẽ impediat deductionem impẽſarum.ff.de peti.hered.l.ſi
a domino.§.fi.⁊ ff.famil.erciſc.l.fundus qui.ſed iure canonico de-
ſunt ſoluende de omnibus fructibus prouenientibus ex predijs,
nulla facta deductione impẽſarum:vt extra de decimis.capi.cũ
homines.⁊ cap.non eſt in poteſtate.⁊ ca.tua nobis. Item diffe-
107 runt, †iure ciuili non fit mora re ipſa, ſed interpellatione ſecu-
ta congruo loco,⁊ tẽpore.ff.de vſur.l.mora,⁊ ibi plene. ſed iure
canonico fit mora re ipſa in tarda ſolutione decimarũ.xvi.queſt.
j.can. decime, ⁊ nota extra de decimis,cũ homines. Item diffe-
108 runt, †iure ciuili noua vectigalia imponens ſi hoc ſine licentia
principis imponatur,punitur exilio perpetuo. C. noua vecti.
fi.ſed iure cano.punitur:qꝛ priuatur cõmunione chriſtiana pri-
mo monitus quouſqꝫ deſtiterit ⁊ ſatiſfecerit:vt extra de cen.
109 cap.innouamus. Itẽ differunt †iure cano.ſi ſtatĩ quis deſpõ-
ſauerit de facto eam,quã de iure non potuit deſpõſare impedi-
te conſanguinitate cum altero fratre non põt matrimoniũ ꝯ-
here,extra de ſponſa.ca. ad audientiã,ſed iure ciuili nõ ſic eſſet.
Nam cũ nullum obligatorium vinculum ꝯtractum ſit p ſponſa-
falia conſanguinitate impediẽte,cum altero fratre matrimoniũ
impediretur,impoſſibiliũ enim nulla eſt obligatio:vt Inſti. de
inuti.ſtipul. §.ſi impoſſibilis.⁊ ff.que ſentẽ.ſine appe.reſcin.
l.Paulus reſpondi impoſſibile.⁊ impoſſibile eſt id, ꝙ eſt ꝯ bo-
nos mores.ff.de cõdi.inſti.l.filius,⁊ eius ꝙ eſſe nõ põt,nulla eſt
110 ꝓmiſſio. Inſti.de inuti.ſtipul.§.j. Itẽ differunt, † iure cano. iu-
uenis puellã nondum ſeptem annorum ducẽs,quaꝫ attentauit
cognoſcere,⁊ nõ potuit ꝓpter imbecillitatem etatis.cũ eiuſdem
conſobrina nõ poteſt ꝯhere matrimoniũ ⁊ ratio eſt publice ho-
neſtatis iuſtitia,extra de ſponſ. cap iuuenis,ſed iure ciuili nõ in-
uenio hoc inter cauſas que impediunt ꝯhi matrimonium, quas
numerant

numerant in ſumma Azonis.C.de nupt ⁊ trib.ſeq.⁊ Inſti.de
111 nupt.§.fi.in gl.Item differunt.†iure ciuili qui eligunt Abbatē,
iurant eligere quem ſciunt ita vita caſtū fide rectū:⁊ qui mona-
ſterio vtiliter ꝓuidere valeat:vt in aut.de ſanct.epiſcop.§.iube-
mus igitur abbatē.ſed iure canonico nō ſeruatur hec forma, ex-
tra de elec.q2 ꝓpter,⁊ extra de cōſuetu.capi.cum dilectus. Item
112 differunt,iure ciuili†videtur qḋ matrimonium poſſet ibi ſine
verbis,attamen interueniēte conſenſu,inter eos qui poſſunt lo-
qui.ff.de reg.iur.l. nuptias.de ſponſa.l.ſufficit, de rit.nupt l.de-
nicꝫ.⁊ arg.ff.de leg.iij.l.nutu. Sed iure canonico requirunt ver-
ba exprimentia cōſenſum inter eos qui poſſunt loqui,quāuis in
eis,qui non poſſunt loqui nutus ſufficiat:vt extra de ſpōſa.capi.
tue fraternitatis.⁊ ibi no.Item differūt, iure ciuili ornamēta,⁊
113 veſtes†cū mortuis ſepeliri non debēt.ff.de relig.⁊ ſum.fu.l.at ſi
qs.§.non aūt,ſed iure canonico Archiepiſcopus cū pallio ſepe
litur,extra de vſu pal.capi.iij.⁊ accedit ad hoc d cōſ.diſt.j.can.
114 ad hec,⁊ cap.nemo. Itē pōt qualiſqualis differētia notari.†iu-
re ciuili Archiepiſcopus extra ſuā ꝓuinciā proconſularibus in-
ſignijs pallio vtitur.ff.de offic.ꝓcon.⁊ lega.l.j.ſed iure canonico
Archiepiſcopus nō vtit pallio extra ꝓuinciam ſuā,extra de au-
115 thori.⁊ vſu pal.cap.j.⁊ cap.ex tuarum. Itē differunt,†iure ciuili
pōt ille qui ceſſit bonis poſtea recuperare integra.ff.qui bon.ce.
poſſ.l.is qui.Sed iure canonico obtenta licentia cedendi digni-
tati.vel epiſcopatui,cōpellitur cedere extra de renūcia.quidā.⁊
116 ibi reddit ratio in text.Itē differunt, ſci.†notari pōt alia diffe-
rentia, nā iure canonico in libertis eccleſiaſticis multa ſeruamꝰ
ſpiritualia.que de iure ciuili nō inuenimus:vt extra de ſer. non
117 ordi.cap.de famulis ⁊ ibi no.in gl.⁊ p Inno. Itē differūt,†nā
iure ciuili eſt quedā pena metalli:quidā eniꝫ dannant in metal-
lum,⁊ iſti grauioribus vinculis afficiunt.Alij in opus metalli,⁊
iſti leuioribus penis afficiunt ⁊ ambo iſti ciuitatē ⁊ libertatem
amittūt.Alij vero dānant in miniſteriū metallorū id eſt,vt ſer-
uiant dānatis in metallū,⁊ hi ciuitatem amittunt, nō libertatē:
vel hoc,ſi ad tēpus dānantur.Si vero in ꝑpetuū vtrunqꝫ amit-
tunt,ſcꝫ ciuitatem ⁊ libertatem:vt ff.de penis.l.aut dānuꝫ. §.eſt
pena ⁊ §.ſequen.ſed iure canoni.huiuſmodi pene nō inueniūtur
impoſite,⁊ ſi imponerētur,nō retractarent:vt extra de calūnia.
cap.j. Sed iſtis penis equiparari pōt pena carceris quā ꝑ gra-
uioribus infligit eccleſia:vt extra de heritic.cap.penult ⁊ vlti.⁊
pena qua qs redigit in ſeruitutē.xlij.diſtin. eodem vel traditur
118 curie ſeculari vel vēditur.lxxxj.diſt.ca.clerici.†Item differunt,
iure ciuili pena falſi eſt deportatio,⁊ omniū bonorꝫ publicatio,
⁊ hoc in libero homine:in ſeruo autē eſt vltimū ſupplicium.ff.de
fal.l.j.§.vlt.ſcdm Canones vero multiplex eſt pena falſi ſecūdū
qḋ multe ſunt falſitates:vt no.Hoffred.in ſumma de falſis §.pe
119 na falſi.Itē differunt,iure ciuili† ſi patronus repreſentat indi-
gnos,priuat iure preſentādi ea vice, ⁊ deuoluit illa poteſtas ad
ſuperiorē:vt in authen.de ſanctiſ.epiſcop.§.ſi qs oratorij domū.
Sed iure canonico patronus nō perdit talē poteſtatē, extra de
120 offic.ordi.cap.cū vos plerīqꝫ.⁊ ibi no.Itē differunt,†a iure ca
nonico quedā ſunt pene ī canonibꝰ cōſtitute quas ſic expreſſas
nō inuenimus a iure ciuili, que not.extra de offic.ordina.ad re-
121 primendam.Itē differunt †a iure ciuili interfectori imponitur
certa pena.C.de his q pa.vel lib.occi.l. vnica.ſed iure canoni.
nō ita punit, q2 Deꝰ nō diligit mortē pctōris: ſꝫ vt cōuertat,⁊
xxvj.queſt.j.cano.cognouimus.ſed imponit certa pena magna:
vt extra de his qui ſi.occi.in cap.infan.⁊ ibi de hoc. Itē differūt,
122 †iure ciuili qs pōt pugnare ꝑ poſſeſſiōe ſua armis, ⁊ res ſuas
tueri ⁊ hoſtē preuenire in percutiendo:vt C.vnde vi.l.j.⁊ C.quā
do lic.ſe ſine iu.vin.l.j.⁊ C.de aboli.l.fallaciter.⁊ xxiij.queſt.ix.ca
no.dominus.Sed iure cano, nō licet clerico pugnare cū armis,
etiam cum Saraceno,extra de voto,cap.ex multa.⁊ quinquage-
ſima diſtin.can.clericꝰ qui pānum, nec ꝑpter res ſuas defenden
das debet armis reſiſtere.xxiij.queſt.viij.can.j.⁊ cano.plenior.⁊
argu.xxxvj diſt.can.ſi quis vult.⁊ extra de homicid.cap.ſuſcepi-
123 mus,⁊ ibi de hoc.Item differunt:†q2 iure ciuili ſi qs vulnera-
uerit.⁊ vulneratus ſit mortuus,⁊ ſit dubium an deceſſerit ex illo
vulnere non tenet de occiſo.ff.ad leg.Aquil.l.huic ſcripture.§.ſi
ſeruus:ſed iure cano.in tali dubio non debet occiſor talis in ſa-
cris ordinibus miniſtrare,extra de homicid.cap.ad audientiam.
124 Itē differunt, †iure ciuili qui corruperit virginem licet alias
grauiter puniat,non tamem cogitur eam accipere in vxorē,imo
ꝓhibitum videtur matrimonium inter eos:vt in aut.de rap.mu-
li.ſed iure canonico eā cogit accipere in vxorē: vt extra de adul
125 ter.cap.j.Item differunt, †iure ciuili qui cōmiſit ſtuprum regu-
lariter eam accipere in vxorem tenet,⁊ ſi vilis ſit perſona, ver-
berat,ſi vero per vim,capite punit:vt Inſtit.de public.iudic.§,
ij.⁊ §.ſi autem,ſed iure canonico minor pena imponitur, nā aut
quis eam quā ſtuprauerit,in vxorem accipiat, aut ſi renuendaꝫ
putauerit,in monaſterium mittit excōmunicatus, penitentiam
126 agens ibidem,extra de adul.ca.peruenit.Item differunt,†iure
ciuili proprie raptus committitur in ſponſam,de rap vir l.vni-
ca,ſed iure canonico ſecus,extra.de rap.c.cum cauſaꝫ.xxviij. q.ij.
§.j.⁊ no.in d.c.cum cām per Inn.in apparatu ordinario. Item
127 differūt,†iure ciuili ſi quis rem emit ex pecunia mea, ſꝫ nomine
ſuo,non hꝫ ius in illa.C.de rei ven l.ſi ea pecunia.⁊ ff. de fur.l.
qui vas. §.ſi.C.de ꝓb.l.ad ꝓbationē.fallit in caſibus no.in illa.l.
ſi ex pecunia. Iure aūt canonico ſi ſit empta ex pecunia fenebri,
dꝫ illa res vendi,⁊ reſtitui pecunia:vt a pctō quis liberetur: vt
extra de vſur.cū tu.idem eſt,ſi de alia pecunia res ſit empta.pri-
128 ma qḋ.j.c.non eſt putāda.⁊ ibi no.Itē differūt,†iure ciuili non
dꝫ quis in penam ſignari,vel bullari in fronte.C.de pen. l.ſi qs
in metallū.Sꝫ iure canonico qñqꝫ permittitur,extra de falſis.c.
129 ad audientiam.Item differunt †iure ciuili ſi quis vtitur falſis
inſtrumentis ⁊ peniteat nō punitur de falſo.C.de fal.l ſi falſos.
Iure canonico ſecus,in literis apoſtolicis,extra de fal.c.durat.
130 c.ad falſariorū.Item differūt,†iure ciuili blaſphemator Dei,⁊
ſanctorū punitur vltimo ſupplicio:vt in aut.vt nō lux.ꝯtra nat.
ſed iure canonico ſi laicus eſt,excommunicatur,ſi clericus depo
nitur.xxij.q.j.can.ſi quis per capillum, ⁊ imponitur penitentia,
131 extra de cle.male.c.ſi.⁊ ibi de hoc no.Itē differūt,†iure ciuili ſi
quis mutauerit ſibi cauſam poſſeſſionis,habent locuꝫ iura, que
habemus.C.de acqui.poſ.l.cum nemo. ⁊ l.ex liberis. ⁊ quod in
eis no.Sꝫ iure canonico ſi quis ſibi mutauerit cāꝫ poſſeſſionis,
⁊ bñficium tanqꝫ indignus ſuis beneficijs eſt priuandus, extra
132 de cauſa poſ.per totum.Itē differūt †iure ciuili dicitur qḋ ter-
ra que anno ceſſat ſi ꝓcidetur melius fructificet.ff.de verb. ſig.
l.ſylua.§.noualis.Sꝫ iure canonico dr noualis terra ad culturā
redacta de nouo.cuius nō extat memoria quod culta fuiſſet,ex-
tra de verb.ſig.c.j.⁊ c.quid per nouale,⁊ extra de priui.c.ſi.Pre
terea etiam de iure ciuili ſumitur in hac ſignifi. quandoque: vt
133 ff.de pet.her.l.vtiles Item differunt,†iure ciuili poſſidet ēt qui
mala fide poſſidet,poſtqꝫ preſcripſit, extra de preſcriptio.capi-
tulo,vigilanti.⁊ C.de preſcript.xxx,ann.l.ſicut in rem.⁊ l.omēs.
ſꝫ iure canonico non iure poſſidet,qui mala fide poſſidet, non e-
nim preſcribit aliquo tempore:vt extra de preſcri.c.vl. ⁊ extra de
134 verb.ſig.c.ius dictum Differunt,†iure canonico malefactores
rerum eccleſie tanquam ſacrilegi ſub iudice eccleſiaſtico poſſunt
conueniri,extra de foro comp.c.cum ſit.de iure ciuili actor ſeq-
tur forum rei.C.de iuriſd.om.iud.l.iuris ordinem l.ſeq.niſi forte
in vno caſu.C.de epiſco.⁊ cleri.auth.item nulla communitas. et
135 ibi not.Item differunt,†iure ciuili ſi quis petat plus re, cauſa:
vel loco ſi aliquid damni infert damnum in diſtractione ſpor-
tularum patitur,qui plus petit, in triplo , ⁊ in expenſis,per re-
gulam generalem que dicit victus victori,⁊c.C.de iudic. l. pro-
perandum.§.ſin autem alterutra.⁊ Inſtit.de act.§.ſin autem.Sꝫ
iure canonico cum in foro eccleſiaſtico non ſeruentur ſportule:
vt extra de vita,⁊ honeſt.clerico.c.cum ab omni.non condemna
tur in hoc triplo: ſed ad expenſas tantum:vt extra de plus peti.
136 c.j.Item differunt iure ciuili†ſi quis legatum impediat,tradi-
tur hoſtibus:vt ſit hoſtium.ff de legatio.l.fin. Sed de iure cano
137 nico excōicatur,xiij.diſtin.c.ſi quis.Item differunt, †iure ciuili
qui fugit in bello publico capite punitur.ff.de re mili.l.omē deli
ctum.§.qui in acie.ſed iure ca.eſt infamis,vj.q.j.c.infamis, Iteꝫ
138 differunt, †iure ciuili,que in bonis nullius ſunt, conceduntur
occupanti:vt Inſtit.de rerum diuiſio.§.item ea.⁊ §. item lapil-
li ſed de iure canonico in locis habitis ab hoſtibus , vel nemi-
ni attributis aliquis epiſcopus non poteſt occupare dieceſim,
vel ius parochie.niſi ei concedatur a ſuperiore,extra de ꝓbatio.
139 c.cum cauſam.⁊ ibi per Inn.no.Inſurgit alia differentia.†naꝫ
iure ciuili pēdente queſtione in integruꝫ reſtitutionis,nihil eſt
innouandum,neque ſententia interim executioni mandatur.C.
nil no.in integ.reſt.pen.in rubro,⁊ in nigro:ſed iure cano.māda
tur ſententia executioni pendente queſt.in iteg. reſt. dummodo
interponatur cautio de mandando omnia retro ſi cōtingat cō-
cedi beneficium in integ.reſti.vt extra de in integ.reſti.c. ſuſcita-
ta.⁊ ij.qḋ.j.ſicut.Vel dic quod ibi eſt preſumptio contra peten-
tem in integ.reſti.vt no.in decre.ſuſcitata.ſupra allega.⁊ ad hoc.
140 C.ad leg.Corne.de fal.ſatis Inn.notat aliam†differentiā in-
ter ius canon.⁊ ciuile:q2 de iure ciuili delegatus ab ordinarijs
nō exequit ſententiam ſuam,ſed recurritur ad delegantem:vt eā
exequatur,vt ff.de re iudic.l.a diuo Pio. in princip. neque poſ-
ſet in poſ.bonorꝫ quē mittere.ff.de iuriſdictio.omnium iudicum.
l.iubere cauere.ſed iure canonico illa ſubtilitas non ſeruatur, ex
quo enim aliquid committitur , omnia videntur eſſe commiſſa,
que ad cauſam ſpectare dicuntur; vt extra de officio deleg. cap.
ſuſpicionis.⁊ hoc no.ij.queſt.iij ca. quiſquis. ⁊ extra de foro cō-
141 pe. capit. ſi quis contra clericum. Item differunt, iure ciuili†ſi
plures fuerint in diſcordia,obtinet ſentētia plurium.ff.de re iu-
dica.l.duo ex tribus.ſed iure cano.non valet contra eum,qui eſt

criminaliter condēnandus: ſʒ cōcors dʒ eſſe ſententia. vj. queſt.
iiij. can. ſi quis epiſcopus. ⁊ no. extra de iudic. cap. iiij. Item diſ-
142 ferunt, †iure ciuili miſſus in poſ. in actio. reali ſtatim poſſidet.
C. de preſcrip. triginta, vel quadraginta anno. l. ſi quis emptio-
nis §. pen. ſecundum Mar. Jo. Azo. quamuis Bulg. contra: vt
ibi no. Jure aūt canonico miſſus in poſſ. in actione reali non eſt
verus poſſeſſor, niſi poſt curſum anni. vt extra de eo qui mit. in
poſ. cā rei ſeruā. cap. ſi. ⁊ de offi. ord. cap. paſtoralis. verſi. verum,
143 ⁊ no. de dolo ⁊ contum. cap. contingit. Itē differūt, †iure can.
bona hereticoꝝ publicant̄, ⁊ filijs auferuntur et alijs ꝓpinquis
extra de heret. c. ꝑ vergētis. ⁊ xxiiij. q. iiij. quaſi per totum. Sʒ
iure ciuili nō auferunt̄ filijs catholicis. C. de heretic. cap. cogno-
uimus. ⁊ aut. item, ſed ſcdm cōſtitutionē Federici conſonare vi-
144 dentur iura canonica. No. aliā differentiā †iure Canoni. bona
eoꝝ qui committunt enormia delicta in eccleſia confiſcantur in
fiſcum eccleſie decimaſeptima q. iiij. cano. ſi quis deinceps. et
can. quiſquis. ⁊ no. xxvij. q. ij. can. ſi quis rapuerit. ſed iure ciuili.
bona damnatoꝝ traduntur heredibus. C. de bo. dam aut. bona.
145 Item differunt, †q iure ciui. executio fit gladio in talibus crimi
nibus per iudices ſeculares. ff. de iuriſdic. omn. iud. l. Imperiū,
⁊ de offi. preſi. l. ill citas. §. qui vniuerſas, non habēt hoc iudices
can. nec ipſe Papa quo ad executionē. xxiij. q. ij. canon. inter.
146 Item differunt, †nam iure ciuili infertur pena mortis. vt extra
ne cle. vel mo. c. ſniam. quāuis etiam de iure cano. ſint quedā pe
ne que equiparantur morti, q relinquuntur iudici ſeculari ad pu-
147 niendū. vt extra de fal. cap. ad falſarioꝝ. †Itē poſſumus no-
tare aliā differentiā, q iure ciuili ſi qs appellata ſnia excommu-
nicationis pēdente appellatione non excōicatur, ſʒ per appel-
lationē ei reſcinditur ꝓnunciatum. ff. ad Turpill. l. j. in fi. et quia
appellatione facta exēptus eſt a iuriſdictione eius, ⁊ ſic ſua ſen-
tentia eum iteꝝ non aſtringit, ff. de iuriſdic. omn. iud. l. fin. C. ſi a
non competen. iud. l. fi. ⁊ a ſententijs, que trahūt ſecum executio-
nem etiam appellare lʒ. ff. de penis. l. quod ad ſtatuam. ⁊ l. ī ſer-
uorum. §. qui ex cā. ⁊ l. qui vltimo. ⁊ de appellatione. l. iiij. §. ī dic.
Sed dic quod aut fertur in diem. vel ſub conditione, ⁊ tunc ſi ap
pellatur, interim nō durat effect⁹ excōicationis. Aut fertur pu-
re, ⁊ hoc caſu remanet excōicatus etiam pendente appellatiōe;
148 extra de appellatio. cap. paſtoralis. Item †adhuc aliam diffe-
rentiam habemus: q iure ciuili iudex appellatiōis nihil pōt in-
nouare in ꝑiudicium cognitionis, de appellatio. ⁊ C. de appel.
quarta. ff. nihil no. appel. pen. ꝑ totū. Sʒ iure cano. poteſt iudex, a
quo appellat̄, ſtatuere terminū, intra quē appellās proſequatur
appellationē. vt extra de appellatio. cap. cū ſit Romana, ⁊ in c.
Abbate. ⁊ in concilio Lugdu. de appella. c. cordi. Aliā differē-
149 tiam †habemus: q iure ciuili nō pōt appellari ab Imperato-
re omiſſis medijs, vt in preſidibus ꝓuinciarum. ⁊ alijs, ad quos
poſſet appellari ad Papā omiſſis alijs extra de priuileg. cap.
antiqua. ⁊ ij q. vj. ad Romanam. ⁊ extra de appellatio. capit. ſi
150 duob⁹, ⁊ ibi no. †Alterius eſt alia differentia de iure ciuili non
appellat̄ ab interlocutoria vel grauamine vel ante diffinitiuam
ſniam. C. de iudic. l. apertiſſimi. ⁊ de epiſcopali audiētia. l. ij. ⁊ quo
appel. non recip. ante diffinitiuā. De iure vero cano. a qualibet
interlocutoria vel grauamine appellat̄, de appel. cap. cum cau.
⁊ cap. dilecto. ⁊ cap. vt debitus, ⁊ cap. cordi nobis. extra eodem
151 tit. Itē differūt, †iure ciuili ſi appellatū eſt a iudice in vna cā,
in alia vero non poteſt recuſari quaſi offenſum. ff. apud eū a quo
appella. l. vnica. iure vero canonico ſecus, extra de appellatio.
152 ad hec. Aud. †aliam differentiā iure quidē ciuili non appellat̄
a momentanea poſſeſſione, vt C. ſi de momētan. poſſ. fue. appel-
latum. l. vnica, ⁊ ij. q. vj. can. ei qui appellat. §. de poſſeſſione. ſe-
cundū vero can. appellatur, vt extra de teſtib. cap. ſignificauerit.
⁊ extra de electio. cap. dilectus. ⁊ de appellatio. ſup eo. ⁊ not. in
153 §. de poſſeſſione. Item differunt, †iure cano. apertis ⁊ publi-
catis atteſtationibus, poſtea in cā appella. non poſſunt recipi
teſtes ſup eiſdē articulis extra de teſtib. cap. fraternitatis, ſʒ iure
ciuili ſecus, q in cā appellatiōis poſſunt recipi teſtes ſup eiſdeʒ
articulis. C. de appella. l. eos. §. j. ⁊ ij. C. de tempor. appella. l. ꝑ
154 hāc. ⁊ no in d. c. fraternitatis. Item differunt, q †iure ciuili a
ſnīa epi poteſt appellari ad ſecularem iudicem. C. de epiſcopa.
audiē. aut. ſi qs litigantiū. Sʒ iure cano. appellatur a ſententia
epi ad metropolitanum, vel ad Papā, extra de offi. deleg. c. j. ⁊
de offic. ordin. iiij. cap. duo. ⁊ ij. q. vj. can. ad Romanam. Itē dif-
155 ferunt, †iure cano. non currit preſcriptio toto tpe prelati male
alienantis, vel dilapidantis vt xvj. queſt. iij. cano. ſi ſacerdotes.
Sʒ iure ciuili non habemus hoc, ſʒ curreret preſcriptio ſtatim
poſt alienationē. C. de ſacroſan. eccleſ. aut. quas actiones. Item
156 †ꝓbabiliter notari pōt alia differētia, iure ciuili inſpecto etiam
in tpalibus cauſis iurat̄ de calumnia. C. de iureiuran. propter ca
lum. l. j. vbi dicit in oībus, ⁊ ibi doʒ dicit ſiue propter quicquam
aliud, in quo neceſſitas, ⁊c. ſʒ de iure can. in ſpiritualibus cauſis
nō iuratur de calum. ſed iuratur de veritate dicēda, vt extra de
iur. calum. capi. literas, ⁊ ibi no. ⁊ ratio reddit̄ in textu ...
quia tales cauſe nō ex legū diſtrictione, ſed ex canonū equitate
finē debitū ſortiuntur. Iſtud vere ſciēdum eſt, qd in ſpiritualibus
cauſis nō ꝓceditur ſcdm leges, ſed ſcdm canones, vt d. capi. lite-
157 ras. Eſt ⁊ alia differētia Jure †canonico queſtio natalium ſpe-
ctat ad iudicē eccleſiaſticū ⁊ ſi queſtio de ſucceſſione moueat̄ co-
rā iudice ciuili vel ſeculari, ⁊ incidat queſtio nataliū non deter-
net. extra de ordi. cog. cap. tuā, ſʒ iure ciuili de tali queſtione in-
cidenter iudex ſecularis poſſet cognoſcere. C. de iudic. l. quoti-
es, de ordi. cog. l. adite preſideʒ. de iuriſdic. omn. iudic. l. ſi idem.
158 Item †differunt, q iure cano. minor cēſet̄ maior in cā matrimo-
niali, ⁊ ſpirituali extra de reſtitutio. ſpoliat. cap. ex ꝑte. ſimiliter
⁊ voto. xx. queſt. ij. can. j. ⁊ ij. ⁊ in his caſibus pōt agere, ⁊ conue-
niri, ⁊ ideo daret̄ ei in integrū reſtitutio. Sʒ iure ciuili ſecus. C.
qui legi. perſo. l. j. ff. de minorib⁹. l. ait pretor. §. geſtum. Itē diffe-
159 runt, †iure ciuili mere negatiue non pōt fieri poſitio, q ea ſunt
ꝓbabilia, que ꝓbabilia, ſed mere negatiua nō pōt probari. C. de
ꝓbatio. l. actor. ⁊ in locū ꝓbationis ſunt poſitiōes inducte, vt in
aut. de his q ingredi. ad appel. §. fi. ⁊ C. de iureiu. ꝓpter calū. di.
l. ij. §. qd obſeruari. de equitate vero canonica mere negatiue po-
teſt fieri poſitio. ſi alias ꝓbari non pōt. ⁊ iudici equum videat̄ in
decre. Inno. quarti, ſtatuimus, extra de cōfeſ. in vj. Itē differūt,
160 †iure ciuili ſenes, ⁊ valetudinarij non cōpellunt̄ ad teſtimoniū
ferendum. iiij. queſt. iij. inuiti. ff. de teſtib. l. inuiti. ff. de excuſa-
tuto. l. ij. ſʒ iure canonico cōpellunt̄ ꝓpter peccatū, extra de ſi...
cap. j. ⁊ xj. queſt. iij. cano. quiſquis. extra de iudici. cap. ...
argumentum de vacatio. mune. l. ij. §. corporis debilitas. ⁊ ...
161 de teſtibus cap. ſi q teſtium. Itē differunt †iure ciuili ꝓpter cri-
men ⁊ peccatū non repellet̄ qs a teſtimonio niſi ſit qs damnatus
de crimine. ff. de his q not. infa. l. athlet. §. calumniator. ff. de
teſtib. l. iij. §. lex Julia. Jure canonico repelluntur criminoſi,
ſint dānati, ſiue nō: dūmodo ꝓbet̄ ei⁹ crimē, vt extra de teſtib.
162 cap. ſup eo, ⁊ capi. teſtimoniū. Itē differunt, †iure cano. pōt qs
accuſari poſt mortē in quibuidā caſibus vt excōmunicetur poſt
mortē, vt in crimine hereſis xxiij. queſt. ij. can. finali. Itē ſi hære-
ticos aliquos inſtituit heredes extra de heret. cap. ſi qs. ...
in notorio crimine qs deceſſit. lxxxviij. diſt. ne qd. xxiij. q. ...
no placuit de quocunq crimine pōt agi ʒ defunctū ꝓpter dānū
illata ciuiliter, ſcdm canonicā equitatē. argu. xvj. queſt. vi. cano.
ſi epiſcopum. ⁊ extra de rap. capi. penulti. extra. de vſur. cap. tua
nos. Jure vero ciuili nō ꝑmittit̄ aliquē accuſari poſt mortē niſi
ꝓpter bona. C. ad l. Jul. maieſt. l. fin. ⁊ de heret. l. Manicheos. ff.
de accu. l. ex iudicioꝝ. ⁊ C. ſi reus vel accuſ. mort. fuer. l. vnica. C.
de apoſta. l. apoſtatarum. ⁊ not. xxiij. queſt. ij. in prin. Item not.
163 differentiā. iure canoni. †nō ſunt teſtes cōpellendi niſi in cauſa
criminali vt extra de teſtibus cogen. capi. delictoꝝ ⁊ dic plene
vt ibi no. ſed iure ciuili teſtes in qualibet cā cōpelluntur exceptis
quibuidā pſonis. ff. de teſtib. l. lege Julia. ⁊ l. inuiti. ⁊ qd ibi no.
164 Itē differunt, †iure ciuili nō repellunt̄ a teſtimonio tanquam
infames criminoſi niſi ſint de crimine cōdēnati. ff. de teſtib. l. iij.
§. lege Julia. Jure vero canonico repellit̄ criminoſus a teſtimo-
nio etiā ſi nō ſit condēnatus de crimine extra de except. cap. de-
165 nique. ⁊ ibi no. ⁊ de teſtib. c. teſtimonium. Itē differunt, iure
ciuili mulier nō accuſat de adulterio virū maxime iure mariti,
quia ipſa nō habet torum. C. ad leg. Juliam de adulte. l. ſecun-
dum hoc loquit̄ can. xxxij. queſt. j. cap. apud miſericordiā. §. publi-
cā, ſed ſcdm ius cano. videtur, qd mulier poſſit accuſare virum de
adulterio, extra de procura. capi. tue. argumen. in aut. vt lic. ma. ⁊
auie. §. q vero plurimi. ⁊ not. in allega. § publica ⁊ dic vt ibi.
166 Item differunt, q †iure ciuili agitur de pena corporali impo-
nenda vt Inſtitutionib. de publi. iudi. §. ſicut. ⁊ in §. Item ex
Julia. de adulte. ⁊ C. de adulterijs, l. quamuis. ⁊ in aut. ibi poſi-
ta. Sed iure canonico agitur tātum ad ſeparationē tori ⁊ adlu-
crum dotis vel donationis propter nuptias vt extra de procu-
ra. cap. tue. argum. C. de repu. l. conſenſu. ⁊ in authen. vt lic. ma.
167 ⁊ auie. §. quia vero plurima. Item differunt †iure ciuili allega-
ta cauſa ſuſpicionis, iudex recuſatus compellit partes arbitros
eligere, coram quibus litigent. C. de iudic. l. apertiſſimi. ⁊ l. cum
ſpirituali, Sed iure canonico recuſati iudices eligunt arbitros
coram quibus cognoſcitur de cauſa ſuſpicionis, ⁊ tunc ſi cauſa
non fuerit vera, tunc idē iudex procedit in cauſa. ſuſpicione illa
non obſtante. Si vero inuenta fuerit vera ſi quidem recuſatus
iudex eſt ordinarius, aut compellit partes eligere arbitros, aut
remittet ad ſuperiorem vt extra de appellatio. reprehenſibilis.
⁊ cap. ad hec ⁊ capi. cū ſpeciali. Si vero eſt delegat⁹ nullo mo-
do eliget arbitros quia ſuſpēcta eſt eius iuriſdictio. extra de ap-
168 pel. c. ſecundo requiris. Item differunt †iure ciuili excluditur
maritus ab accuſatione adulterij per ſpatium quinquennij. ff.
de adulter. l. miles. §. adulterij. Sed iure canonico non exclud...
quo...

quo ad petendum ſeparationē tori.xxxiij.queſt.ij.can.admone-
169 re.⁊ ibi no. Item differunt †iure ciuili iudices poſſunt a parti-
bus,que corā eis litigāt,aliquid habere,ſ.delegati a principe in
principio cauſe duos aureos,in fine vero alios duos et non vl-
tra:vt in aut.de iudic.§.ne autem.⁊ argu.C.de teſtamētis.l.hac
conſultiſſima. Ordinarij autem non debent habere niſi ſportu-
las argu.C.de epiſco.⁊ cleri.aut.generaliter.⁊ iij.q.iij.can.indu-
cie.§.offeratur.ſed iure canonico iudices nihil poſſunt percipe
re vltra expenſas quas delegati debent percipere quando ꝓfi-
ciſcunt̄,extra de vita ⁊ boneſta.clericoꝝ,cap.cum ab omni.⁊ de
170 hac materia ibi not. Itē differūt,†iure ciuili in notorijs proce-
ditur extraordinarie,ſnia lata etiam in notorijs ꝯ ordinem iuris
non valet.C.de ſenten.⁊ interloc.l.ꝓlatā.⁊ C.de accu.l.ſi abſen-
tem.Sȝ iure canonico pōt ꝓcedi extraordinarie.⁊ iuris ordine
non ſeruato,extra de coha.cle.⁊ mu.cap.veſtra.⁊ capi.tua nos.
171 ⁊ de hoc no.in cap.veſtra.p Inno. Item differunt,†iure ciuili
ea,que deſiderāt cauſe cognitionē,⁊ decreti interpoſitionem,et
expediūt̄ officio iudicis nō delegat̄.ff.de offi.ꝓconſ.⁊ leg.l.ne-
quicquā.§.vbi decretū ſȝ iure canon.ſecus,extra de offic.archi
diaco.cap.ad hoc.⁊ cap.j.⁊ x.queſt.j.can.epiſcopus.⁊ can.pla-
cuit.⁊ no.per Inno.extra de reli.do.capi.conſtitutus. Itē diffe
172 runt,†iure ciuili pluribus diuerſiſque actionibus perſonalibꝰ
pōt quis cōuenire eundem coram diuerſis iudicibus,niſi rō di-
uerſitatis impediat.ff.de quib.reb.ad eund.iud.ea.l.j.⁊ ij.⁊ C.
de iudic.l.nulli.⁊ ff.de libera.cauſa.l.ſi pariter.⁊ l.cognitio. Sed
iure canonico ſecus:vt extra de reſcrip.cap.qꝛ nonnulli. Item
differunt,qꝛ de iure ciuili parētes ꝓ filijs nō teſtificant̄ l parē-
173 tes.C.de teſtib.ſed †iure canonico parentes admittunt̄.ad teſti-
moniū faciēdum de cōſanguinitate,que dicit̄ eſſe inter virum et
vxorē,vtrū ſit,vel nō ſit.⁊ hoc fauore matrimonij,⁊ qꝛ p eos me-
lius ſciri pōt quā p alios:vt̄ extra qui ma.accu.poſſ.ſed ſup ipſo
ꝯtu matrimonij diſtinguitur:vt extra de teſtibus.c.ſup e. Iu-
re vero ciuili parētis teſtimoniū in cauſa filij non valet.C.de te-
174 ſtib.l.parētis.Itē differt,†iure ciuili ordinariꝰ cauſas medias
nō pōt committere,niſi cauſa iuſta. Et appello cauſas medias,
ciuiles pecuniarias trecentorum aureoꝝ.C.de peda.iudi.l.pla-
cet ⁊ ibi no. Sed iure canonico pōt committere ſine aliqua iu-
ſtā cā,dū tñ ſe malitioſe exonerare nō querat:vt extra de offic.
deleg.cap.paſtoralis.in princ.⁊ ibi de hoc,⁊ hoc modo intelli-
git̄ vt eodē titu.ſi ꝓ debilitate.Quis preallega.decre.in delega-
175 to a principe,vel Papa loquat̄. Itē differunt,†iure ciuili pōt
fieri ꝓrogatio de pſona ad pſonā habentē iuriſdictionē ordina-
riā:vel ēt delegatā.C.de iuriſdic.omn.iudic.l.j.⁊ ibi no ff.de iu-
dic.l.ſcōa.in princ. Sȝ iure canonico ſecus extra de offic.deleg.
176 cap.P.⁊ G.⁊ ibi no. Itē differunt,†iure cano.pōt accuſare vir
vxorē adulterā,⁊ agere ſolū ad ſeparationē tori,⁊ eſt hic modus
agēdi,nec eſt materia ciuilis nec materia criminalis:vt extra de
ꝓcurato.cap.tue,vbi de hoc. Sȝ iure ciuili nō habemꝰ iuſtū mo-
dū agēdi imo vir primo dȝ ſe īſcribere,⁊ accuſare vxorē de adul-
terio:vt puniatur pena legali:⁊ poſtea eā repudiare:vt in aut.vt
177 lic.matri,⁊ auie.§.qꝛ vero plures. Item differunt,†iure ciuili fi-
liusfamilias in oībus cauſis regulariter non poteſt eſſe in iudi-
cio abſqȝ conſenſu patris,nec etiā in caſtrenſi,vel quaſi,vt C.de
bonis que liber.l.cum nō ſolū.§ neceſſitate.⁊ ff.de manu.l.j.§.ſi.
⁊ l.ij.ff.de caſtrēſ.pecu.ſȝ iure canonico teneremus quod in ſpi-
ritualibus pōt eſſe in iudicio ſine patris conſenſu,ſȝ pōt requiri
authoritas ſui ꝑlati,de hoc not.de ꝓcurator.cap.accedens,per
178 Inn.⁊ extra de etate,⁊ qualita.indecorum. †Aliam differentiā
no.quod iure ciuili heres,qui fecit inuentarium non tenet̄ vltra
vires hereditarias.C.de iure deliberā.l.ſcimus,⁊ ibi de hac ma-
teria plene no,ſȝ iure canonico illa ſolēnitas non videtur atten-
di,ſȝ in ꝯtibꝰ,⁊ ī delictis,ſi aliqd ꝑuenerit ad heredē,ſiue ni-
hil,ſiue lis fuerit ꝯteſtata cū defuncto,ſiue nō ſemp heres tenet̄
inſolidum,decimaſexta queſtione ſexta can.ſi epiſcopum. extra
de rapt.in literis.⁊ de hoc habemus not.xij.queſt.ij.can.epiſco-
pus qui filios. Per que apparet etiam in alio caſu differre a iu-
re ciuili,quod heres nō tenetur de delicto defuncti niſi lis fue-
rit conteſtata cum defuncto.C.ex delic.defunc.l.vnic.⁊ ibi ple-
ne not. Item iure ciuili heres non tenetur niſi pro portione pro
qua eſt heres.C.de heredi.actioni.l pro hereditarijs. Nota aliā
179 †differentiam,quia iure ciuili ſubſequēs conſuetudo vincit le-
gem,⁊ preiudicat iuri ſcripto,⁊ quidem generaliter ſi generalis,
ſpecialiter autem quando particularis eſt conſuetudo in aliquo
loco.ff.de leg.⁊ ſenatuſcon.l.de quibus,in fi.⁊ C.que ſit lon.con
ſuetu.l.ij.⁊ ibi not.ff.commu.predio.l.venditor.§.ſi conſtat. iure
vero canonico ita demum preiudicat conſuetudo iuri communi,
ſi rationabilis,⁊ legitime preſcripta eſt:vt extra de conſuetud.
cap.fin. Illud autem non omitto,quia leges ſumunt conſuetu-
dinem,que attēditur circa factum,⁊ proceſſum iudi.⁊ etiam q̄ at-
tenditur circa geſta communiter hominum alicuius ciuitatis,
caſtri vel terre. Sȝ Canoniſte ſumunt conſuetudinem,que attē-
ditur circa priuatum ius aliquorum,⁊ ita loquitur d.decretalis,
de cauſa poſſeſſi.⁊ ꝓprieta.c.cum eccleſia.que quidem conſuetu-
180 do de iure ciuili appellatur preſcriptio. Item nota †aliam diffe
rentiam,de iure canonico locus fit religioſus,vel res authorita-
te Pontificis:vt extra de religioſis domibus.c.ad hoc. Sed iu-
re ciuili fit religioſus ex eo quod mortuus infertur,vel cum in-
de extraheretur,vel ēt cū ab hoſtibꝰ capitur.deſinit eſſe religio-
ſus ff.de religioſ.⁊ ſum.fu.l.cum ī diuerſis.⁊ l.cum loca. Alia eſt
181 †differētia,iure canonico hoīes ſunt ſepeliendi potius in eccle-
ſia,quam alicubi:qꝛ eorum proximi quoties ad eadem loca ſa-
cra veniunt ⁊ eorum ſepulturas inſpiciunt,recordantur de eis,
⁊ pro eis dño ꝑces fundunt,xiij.q.ij.c.non eſtimemus. Scōa rō
eſt quia ſpecialiter cōmendatur patrociniis illorum ſanctorum,
in quorum honorē dedicata eſt eccleſia illa vt eadem q̄ō.c.non
eſtimemus ad finē. Tertia eſt ratio,qꝛ minus ibi vexatur a de-
monijs,vnde in cemeterijs videtur eſſe requies defunctoꝝ,xiij.
q.ij. Sed lex precipit ne corpa in ciuitate ſepeliantur,ne ciuitas
corrumpatur fetore. C.de religioſis.l.mortuo. Item not.aliam
182 †differentiam,ſecundum leges in vſucapione requiritur bona
fides tantum ab initio. C.de vſuc.transfor.l.vnic.§.hoc tantū-
modo.de iure canonico continuo exigitur bona fides,xvj.q.iij.
183 can.dilectio.§.poteſt. Item †ſecundum leges in longiſſima pre-
ſcriptione non requiritur bona fides,nec iuſtus titulus. C.de
anna.except.l.j. Secundū vero ius cano.preſcribens dȝ habe-
re bonam fidem,alias preſcriptio non procedit.extra de ꝑſcrip.
c.vigilanti.xxxiij.q.ij.can.ſi virgo nupſerit. Et aduertenduȝ eſt
quod ſecundum can.non requiritur titulus in longiſſima pſcri-
ptione,extra de preſcrip.ca.ſi diligenti.⁊ ibi not.⁊ hoc habes
plene xvj.q.iij.in ſumma. Eſt ⁊ alia differentia circa idem,ſecun-
184 dum †leges interrupta preſcriptione per litis conteſtationem
poteſt poſtea preſcribere poſſidens.C.de preſcri.xxx.ann.l.fi. ſȝ
ſecundum ius can.non poteſt poſtea preſcribere poſſidens,cum
preſumatur habere malam fidem,⁊ de ſuo iure titubare.C.de ac-
quir.poſſeſ.l.nemo.vnde nō preſcribet ad mille annos.vt extra
de preſcrip.c.quoniā.⁊ not.hoc xvj.q.iij.canone.per ſingulas.
185 Alia poteſt †differentia notari,iure ciuili nulla pena dȝ excede
re quadruplum. Inſtit.de actio.§.omnes. Iure vero can.aliter
inuenitur iuſtitia ſuadente xvij.q.iiij.cano quiſquis.⁊ xij.queſt.
ij.cum deuotiſſimam,⁊ hec de iſtis dicta ſufficiant.

ADDITIO.

a Th.D. C Domum mariti. Vide late Abba.in conſi.j.lib.j. vi-
de Bar.in l.nihil.⁊ ibi ſcripſi in addi.pleniſſime,ff.rer.amott.

a Tractatus de Guelphis,⁊ Gebellinis,do.Bar.a Saxoferrato.

1 Guelphi,⁊ Gebellini originem ſumpſerunt tempore Federi
ci Barbaroſſe.
Guelphi zelatores fidei.
Gebellinus in fortitudine confidens interpretatur,⁊ exiſtens
contra eccleſiam.
2 Guelphus hodie dicitur,qui affectat ſtatum illius factionis q̄
in aliquo loco appellatur Guelpha,non habito reſpectu ad ec-
cleſiam. Gebellinus affectans ſtatum illorum qui appellantur.
Gebellini,non habito reſpectu ad Imperatorem.
3 Guelphus,quis non poteſt eſſe in vno loco ⁊ in alio Gebelli-
nus accipiendo Guelphum,⁊ Gebellinū proprie primo modo.
4 Guelphus hodie qs eſſe poſſit in vno loco,⁊ in alio Gebellinꝰ.
5 Guelphus quis vno reſpectu poteſt eſſe,⁊ alio Gebellinus.
6 Partialitas Guelpha,vel Gebellina que tendit ad propriam
vtilitatem,⁊ non ad bonum publicum eſt illicita.
7 Partialitas Guelpha,vel Gebellina tendens principaliter ad
bonum publicum,vt ciuitas recte gubernetur eſt licita.
8 Partialitas que vult deponere alium de regimine,eſt illicita,ſi
regimen erat bonum:ſecus ſi tyrannicum,⁊ malum.
9 Tyrannum,qui conatur deponere etiam ſi peruenerit ad actū,
non tenet̄ pena de ſeditioſis,ſi hoc agit ad vtilitatem publicam,
10 Honeſtum virum non decet eſſe factionis Guelphe,vel Gebel
line,niſi ex magna cauſa.
11 Guelphum eſſe vel Gebellinum qualiter probetur.
12 Euntes in exercitum de mandato regentium ciuitatem,non di-
cuntur eſſe factionis regentium.
13 Filius preſumitur eſſe illius factionis cuius erat pater.
14 Statutum Piſanū ꝙ nullus Guelphus ad aliquod officiū ad-
mittatur,intelligit̄ de eo qui eſſet factionis guelphe in ciuitate